X. évfolyam. Budapest. 293. szám. Péntek, 1876. deczember 8.

Előfizetési dij:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy hóra 1.80
Egy szám 8 krajczár.

Hirdetési dij: 9 hasábos petitsor egyszeri hirdetése 12 kr., többször 10 kr.
Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyilttér: Öt hasábos sor 30 krajczár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
Budapest IV. himző-utcza 1. sz.
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő. — A küldemények csak bérmentesen fogadtatnak el.
Kéziratok csak rendkivüli esetben küldetnek vissza.

Kiadó-hivatal:
Budapest IV. megyeháztér 9. sz
Vodianer F. nyomdájában.

MAGYAR KIRÁLYI TÁRA

A luxus adókról.

(Két czikk.)

II.

—dr— Tegnap kifejtettük, hogy a fényüzésnek megadóztatása, főleg azon alakban, a mint az az északamerikai unióban fenáll, (ahol is óriás jövedelmet szolgáltató vám nagy része luxus adó) elvileg helyes és nemzetgazdasági szempontból épen nem káros, a mennyiben vele karöltve jár a nemzeti tőkék pazarlásának megszoritása, a nemzeti munkaerők védelme és fejlesztése.

Kérdés már most, hogy azon luxus adók, melyekkel 1875 ben financzialis nyomorúságunk feletti elkeseredettségünkben Magyarországot boldogitottuk, szintén ilyen természetüek-e és megfelelnek-e a helyes közgazdasági *és pénzügyi* politika kivánalmainak.

Aki azt állitaná, hogy igen, ebbeli ártatlan hitében erősen meg lesz ingatva, midőn azt tapasztalja, hogy mig a sima nyelvü kereskedelmi és iparkamarák sem állják ki tovább szó nélkül ez adók grasszálását . . . De ez még nem ok, csak jelenség. Hanem mit mondjunk ahhoz, hogy ez adók kedvéért a financzkezelés rálépett azon térre, melyre még oly nagy horderejü elvi reformokért sem volt hajlandó rálépni, a minő lenne az érték kataster alapján kivetendő általános jövedelmi adó (nem a jelenlegi adórendszer jövedelmi pótadóját értjük); hajlandó volt arra vállalkozni, hogy évről évre sorba házalja a magyar korona országainak mind a 2.450,213 házát, s azokban minden lakost, mindenikben keresve és kutatva hol talál egy kocsit, egy lovat, inast, kocsist, puskát stb. végig vizsgálva minden kocsi rugóját és bölcsen eldöntve, hogy adóttárgy e vagy nem; végig betüzve minden ló czertificatumát, — hogy állami (kosztos) ló-e, vagy nem; végig vizsgálva és vitatva, vajjon a tulajdonos mivel foglalkozik és mire használja a kocsit, lovat, s hogy ezért tarthat-e igényt adómentességre vagy nem; — végig vizsgálva a puskákat, hogy azok emlékek-e, vagy nem, czéllövő puskák-e vagy nem, vadászatra alkalmasak-e vagy nem; s mindezekről hosszu protokolumokat véve fel, melyeknek hitelessége csak olyan, mint Hopkins-kövének tudományos leirásáé (a mely kő köztudomás szerint egy holdbeli lithographusnak nyomásra elkészitett és véletlenül a földre leesett köve vala) . . . Már ha mindezt megfontolja ama jámbor hivő, ki luxusadóinkat helyeseknek tartja, s ha meggondolja, hogy három fejet véve az összeiró kommissióba és ráadásul egyet, (az összeirandó tárgyak tulajdonosáét), és minden házra a tárgyak összeirására csupán átlag 5 perczet számitva, jövés-menéssel együtt, és a közremüködők munkaidejét óránkint csak 50 krajczárra számitva: csupán az összeirás 400,000 forintnál többjébe kerül a nemzetnek, nem is számitva a papirost, téntát, összesitést, kirovást, kézbesitést, intést, a befizetéssel járó időveszteséget, könyvelést, nyilvántartást ellenőrzést, a tömérdek reklamatiót, rekursust, tárgyalást, utánjárást, leszállitást, leirást stb. stb., mely munkák együttvéve bizonyára becsülhetők annyira, mint maga az összeirás; s ha végül a pénzügyminiszteri költségtervezetből azt látja, hogy az összes luxusadó jövedelme együttvéve 500,000 frttal van felmutatva, ha mindezeket alaposan megfontolja: be fogja látni, hogy ama bizonyos luxusadók valóban luxusadók, de oly értelemben, hogy ilyen adót csak azon állam engedhet meg magának, melynek a maga és az állampolgárok zsebéből kidobni való pénze van.

Azonban ez mind mellékes dolog. Tegyük fel, hogy a kezelés semmibe sem kerül az államnak és a nemzetnek sem (mert ezt a kettőt nem szabad elválasztani egymástól). Tegyük fel, hogy az egész fél millió frt, mely a luxusadókból bejön, valóban tiszta profit az államkincstárra nézve: igazolhatók-e a mi viszonyaink között a fenálló luxusadók, nevezetesen a ló és kocsiadó, valamint a fegyveradó?

Legelsőbben is nagyon kétséges az, a legfőbb esetben, hogy vajjon kocsin járni luxus-e. — A leginproductivebb munka, mint mindenki tudja — a helyváltoztatás. Ennélfogva az olyan emberre nézve, akinek ideje semmit sem ér, a kocsinjárás luxus lehet, (azonban az ilyenre nézve a gyalogjárás is luxus, mert egész élete luxus, azaz hiábavaló módon elpazarolt idő;) de akinek ideje ér valamit, s mégis talán az ilyen emberek képezik a többséget, — kocsinjárni s ezáltal időt kimélni nem luxus, sőt ellenkezőleg talán megforditva épen kimélése a nemzeti tőkének, mely az egyesek időhöz kötött munka erejében rejlik.

Kétséges az is, vajjon fegyvert tartani és azzal lőni illetőleg vadászni luxus-e. Midőn minden állam oly nagy sulyt fektet arra, hogy minden fia védképes legyen, s a fegyverrel bánni tudjon, s midőn erre a nemzet évenkint számos milliót áldoz, ezen tudás megszerzése és gyakorlása alig tekinthető luxusnak. Jöhet idő — és a jelen pillanat nem igen alkalmas ennek tagadására — midőn ez a tudás lesz leghasznosabb tudomány a nemzetre nézve . . . Igenis kivánatos, minden magyar tudjon a fegyverrel bánni, és minden magyar birjon amaz ügyességgel és edzettséggel, melynek kifejtésére főleg városi lakosaknak alig van más módjuk, mint a vadászat által.

A nemzet a fegyverrel való bánás megtanitására milliókat költ; ha tehát politikánk következetes akarna lenni e tudomány megőrzésére és tovább fejlesztésére legalább százezreket kellene szánnunk: azonban, amint tudjuk, a következetesség politikánknak nem legerősebb oldala, s ezért nem vehető rosz néven, ha államkormányzási bölcsességünk ép az ellenkezőt teszi, s amire egy kézzel milliókat költött, más kézzel ugyanazt adóval sujtja.

De bármint legyen ez; mindebből csak azt akarjuk kihozni, hogy viszonyaink között nagyon kétséges, vajjon a kocsiadó és vadászati adó valóban fényüzési adónak tekinthető-e, s vajjon nem épen ellentéte-e annak.

Most azonban még egy, és pedig a legfontosabb szempont lép előtérbe, azon szempont, hogy a kérdéses adók mily hatást gyakorolnak a nemzetgazdaságra, illetőleg a nemzet ipari termeléseire s ezzel együtt az adóképességre. Tegnapi czikkünkben érintettük azon hatást, melyet az amerikai (vám alakjában szedett) luxusadók gyakorolnak a nemzeti termelésre. A mi luxusadóink azzal homlokegyenest ellenkező hatást gyakorolnak. Az amerikai luxusadók, a mellett hogy a hiábavaló fogyasztást csökkentik, egyszersmind a hazai ipar felé terelik azt, s ennek virágzását idézik elő, a mi luxusadóink még azon egy-két iparág közül is, melyek nálunk életképesek lehetnének, kettőt mesterségesen elölnek: a kocsigyártást és fegyverkészitést.

Mindkettő nagy fontossággal biró iparág épen a mi viszonyaink között. A mi a kocsiipart illeti, erre nézve határozottan constatálva van, hogy minden védelem nélkül a legelső nemzetek hasoniparával való versenyképesség fokára tudott felemelkedni; sőt már már azon fokig jutott, hogy tetemes és mindig nagyobbodó kivitelre lehetett számitani a szélrózsa minden iránya felé. Ez iparág számos más iparággal van összenőve, melyek valamennyien előhaladnak a kocsiipar fejlődésével. Ha kocsiiparunk erős lendületet vehetne (amire minden előfeltétel már meg volt) ezzel együtt lendületet vettek volna a segédiparok is, melyek a kocsigyártás anyagait vagy segédszereit vagy egyes részeit szolgáltatják (pl. faipar, vasipar, bőripar, továbbá számos kézmüvesség: minő bognár, kovács, fémmüves, lemezelő, kárpitos, fényező ipar stb.)

De nagy fontossággal bir a fegyvergyártás is, egyrészt azért, mivel a tapasztalás tanusága szerint minden védelem nélkül is szép előmenetelt tett és még nagyobb előmenetelre volna hivatva, másrészt azért, mivel azon iparágak sorába tartozik, melyek honvédelmi szempontból a legnagyobb áldozatokkal is fejlesztendők.

És épen azon két fontos iparág a legérzékenyebben sujtatik a kocsiadó és fegyveradó, illetőleg vadászati adó által. Az országos magyar iparegyesületben és a budapesti kereskedelmi iparkamarában oly adatok voltak előterjesztve, melyekből e sajnos tény kiáltóan kitünik. 25 kocsigyártó közül, kiktől mint némi hirnévvel birókkal termelési adataik megszerezhetők voltak, volt egy, mely 1873-ban 110—120 munkást foglalkoztatott, volt továbbá 8 olyan, ki 10—20 munkást foglalkoztatott, 9 olyan ki 5—10 munkást tartott és 2 munkásnál kevesebb egyetlen egynél sem található. 1874. év végeig — daczára a közbejött rendkivüli pénzválságnak és ipari pangásnak e viszony átalában keveset változott, azonban 1875-től rohamos hanyatlás állott be; a munkások száma minden gyárban felényire sőt kevesebbre olvadt. Azon gyár, mely 110—120 munkással birt, már csak 50—60-at mutat ki, a többiek közül csupán kettő mutat ki 4—5 munkást, kettő 4 munkást, hat 3 munkást, hat 2 munkást, a többi egyet, vagy egyet sem. A forgalom, mely 1874-ben, tehát a pénzválság tetőpontján még 615,554 frtot tett, 1875-ben 358,703 frtra sülyedett, az 1876. év első három negyedében pedig 222,630 frtra. És megjegyzendő, hogy az 1875-ki és 76-ki forgalomnak hat tizedrészét 3 budapesti nagyobb gyár forgalma teszi, melyek nagy részben kivitelre dolgoztak, ugy hogy ha csupán a belforgalmat vennők számba, a hanyatlás még sokkal nagyobb lenne.

A fegyvergyártás még szomorubb adatokat mutat, a vidéki fegyverkészitők majdnem teljesen felhagytak a készitéssel, s Budapesten is ugyszólván csak egy gyár dolgozik még 8—10 segéddel, (a mely azelőtt éveken át 20—22 sőt több munkást foglalkoztatott.)

Ily eredményeket hozott létre a kocsiadó és fegyveradó kapcsolatban a lótartási és vadászati adóval . . . Lehetne még sokat mondani az adók hatásáról, azonban már az eddig elmondottak is olyanforma benyomást tehetnek a tisztelt olvasóra, mintha azt látná, hogy valaki ágyuval lövöldöz a verebekre.

Megvalljuk, magunk is rösteljük, hogy ily jelentéktelen tárgygyal szemben, mint a luxus adók, ily nehéz fegyverzettel kelljen küzdeni . . . Azonban — mint már első czikkünk kezdetén mondtuk, — a luxusadó frappansan jellemzi a nálunk ez időszerint uralkodó pénzügyi bölcsességet. A mit itt kicsinyben látunk, ugyanaz ismétlődik nálunk a nagyobb dolgokban nagyobb mérvben.

A kiegyezési válság dolgában semmi nevezetes hir. Most a hegyek még a döntő körök tanácskozásaiban vajudnak. Holnap várják a királyt Gödöllőről Budára, s ezzel megkezdődnek a miniszteri tanácskozások és kihallgatások.

Hoffmann báró közös pénzügyminiszter folyvást itt időzik és sürüen érintkezik a magyar miniszterekkel. Ezen érintkezések eredményéről biztos tudomást eddigelé nem lehetett szerezni, annyi azonban kétségtelen, hogy Hoffmann bárónak jutott a feladat közvetitő javaslatokkal kisérteni meg a magyar kormány rendületlen engedékenységi hajlamát. Mikor és mily mértékig éri el a czélt, arról a legközelebbi napok fognak felvilágositással szolgálni.

—

A banküggy tárgyában az uj „Presse“ következőleg ismerteti a helyzetet:

„A budapesti értekezletek folyásáról a tegnap Bécsbe visszatért miniszterek egy miniszteri tanácsban jelentést tettek. Mint értesülünk, megerősitették azon már régebben vett tudósitások, melyek szerint a budapesti értekezletek egész terjedelmökben eredménytelenek maradtak. Azon hirek ellenben, melyek tudni akarták, hogy a tanácskozások már közelebb folytattatnak, annyiban hamisak, a mennyiben sem a magyar sem az osztrák minisztérium ma nincs azon helyzetben, hogy megmondhassa, vajjon fognak-e és mikor a tanácskozások folytattatni. Mindazáltal ugy látszik, hogy a budapesti tanácskozásoknak mégis volt valami eredményök, amennyiben, mint ujabban hallatszik, irányadó helyen meggyőződtek arról, hogy a magyarok követelései tisztán tárgyi okokból teljesithetlenek. Hasonlóképp ugy látszik, hogy a magyar miniszterek, habár nem is tettek positiv javaslatot az iránt, miként lenne a bankkérdés megoldandó, s habár teljesen megtagadták is, alkudozásra lépni a nemzeti bankkal, mig ez a majusi pontozatok alapjára nem áll, mégis teljesen beismerték a jelenlegi helyzet tarthatlanságát. Sőt beismerték volna azt is, hogy igy nem lehet tovább haladni s hogy a jelen pillanatban alig lesz lehető következtetéseket vonniok azon kétségtelen jogból, melylyel Magyarország egy bank fölállitására nézve bir. De hogy mit kelljen tenni, s hogy akkor végül miféle egyezmények állapittassanak meg, az eddig teljesen ismeretlen és szóba sem jött. Mint már egyszer kiemeltük, az egész ügy a király kezében van, kinek elhatározása mindkét miniszterium legközelebbi intézkedéseiben fog nyilvánulni. Ami különben a Budapestre hivott közös pénzügyminiszter Hofmann közbenjárásával hallatszott, az határozottan megczáfoltatik. Igaz, hogy a magyar bizonyos befolyást engedett az alkudozásokra gróf Andrássynak, kihez személyi tekintetben közel áll, de Hofmann közbenjárását, ki nem magyar, bizonyára vonakodnék elismerni. Részünkről magunk sem tudunk azért lelkesedni. A közbenjárók az alkudozásoknál még eddig nagyon fatalis szerepet játszottak.

—

A képviselőház igazságügyi bizottsága ma delutáni ülésében folytatván a büntető törvénykönyv tárgyalását, abban a 196. §-tól a 202. §-ig haladt. E szakaszok a pénzhamisitás és ezzel kapcsolatos bünnemek büntetéseit tartalmazzák.

—

A török alkotmány sorsára vonatkozólag irják a bécsi könyomatu lapnak Konstantinápolyból, hogy a török miniszteriumtanács teljesen elferditette és megcsonkitotta Mithad pasa müvét. Kihagyta belőle a miniszteri felelősségre, a korlátlan souverain hatalom korlátozására, a sajtószabadságra vonatkozó részeket s maga a képviselőház hatásköre egy lajstromozó kamara szerepére sülyedt le.

Ezért Mithad pasa és a nagyvezir között, ki ellensége a tervezett alkotmánynak és képviselője a török olygarchiának — heves conflictusok támadnak. Szerencsétlenségre a szultán is a nagyvezirhez hajlik, kinek sikerült rávenni az uralkodót arra, — hogy ne engedje hatalmát megcsorbittatni. A szultán e mellett sógora, Mahmud Damad pasa által is befolyásoltatik ez irányban.

A török kormány tart is e miatt nagyobb mérvü zavargásoktól s jelentékeny haderőt conczentrált a török fővárosba.

—

Moszkvai hirek szerint Miklós Nikolajevics nagyherczeg-főparancsnokot az ottani lakosság roppant lelkesedéssel fogadta. A nagyfejedelem a katonai és polgári hatóság főnökeinek tisztelgését fogadva vezérkarával a Troizka-Cserksew kolostorba ment, hol az archimandrita a nagyherczeget és vezérkarát megáldotta. Ezután a nagyherczeg Dolgoruky herczeg kormányzóval a Mihály arkangyal-székesegyházba, a Fuchidow kolostorba, a Uspenski egyházba ment, hol a papság fogadta s a metropolita megáldotta. Erre a nagyherczeg még a Kremlet látogatta meg, mire Dolgoruky herczegnél ebéd volt, melyen a házi ur a nagyherczegre pohárköszöntést mondott, mely következőleg végződött: „Nagy megtiszteltetés reám, hogy az orosz hadak vezére hadi tetteihez az én házamból vonul ki.“ A nagyherczeg elutazásakor a kurski indóházban nagy néptömeg volt jelen. A doni terület és a tulai nemesség hódolati feliratokat nyujtott át a czárnak.

—

Az orosz déli hadseregről irják deczember 3 áról: Tegnap érkeztek meg ide Pétervárról a a nemzetőrség mozgositására vonatkozó rendeletek. Ezek szerint az európai Oroszország kilencz katonai kerülete 600,000 nemzetőrt állit ki, kik 13 hadtestbe osztatnak s külön parancsnokoknak rendeltetnek alá:

A nemzetőrök nemzeti egyenruhát kapnak, s Kruka-féle fegyverekkel láttatnak el. A hadsereg főparancsnokának a napokban egy polgári irodája jő ide, mely 65 közigazgatási hivatalnokból áll. E polgári irodának feladata lesz az orosz hadsereget Bolgárországba követni s az ország közigazgatását azonnal átvenni s azt uj alapokon szervezni.

E czélból a császári uradalmaknak és az erdészeti miniszteriumnak több hivatalnoka is belépett a nagyherczeg polgári irodájába. Bolgárországba nagy mennyiségü fegyvertöltényt is visznek, mely azonnal szervezendő bolgár-rendőrség felfegyverzésére van szánva.

A czárnak egy legközelebb kiadott ukáza azon szabványokat állapitja, meg, melyeket egyes tartományok közigazgatásánál háboru esetén követni kell. Ez ukáz legfontosabb része az idegen területek megszállására vonatkozik. Az esetre, ha a császári hadsereg barátságos állam területét occupálja, a hatóságokkal a hadsereg mellé adott polgári biztos által érintkezik, ha pedig ellenséges területre nyomul be, a hadsereg főparancsnoka e tartomány számára egy főkormányzót nevez ki, mely a hivatalos ügyek vezetését azonnal átveszi.

Varsóból irják, hogy Lengyelország főkormányzója Kotzebue gróf Pétervárra hivatott, hogy a lengyel viszonyokról jelentést tegyen. A „Pol. Corr.“ levelezője szerint Kotzebue azon jelentést teendi Pétervártt, hogy a lengyelek teljesen nyugodtan viselik magukat s a kormánynak a legcsekélyebb zavart sem fogják okozni, ugy hogy Oroszország az egész visztulai kormányzóságból kivonhatja seregét, a nélkül, hogy bármi rendzavarástól kelljen félnie.

A varsói conservatorium még nem rég egy ünnepet rendezett, mely alkalommal felköszöntötték Constantin nagyherczeget, az intézet protektorát. A nagyherczeg távirati uton köszönetet mondott a toasztért s azon reményének adott kifejezést, hogy „Sz. Czeczilia pártfogásába veendi a zenét Chopin hazájában.“

—

Egy new-yorki távirat szerint a választások megvizsgálására kiküldött bizottság a választóférfiak választását Floridában érvényesnek nyilvánitotta, minek folytán Hayes megválasztása ottan bizonyos. Dél-Karolina legfőbb itélőszéke a democrata képviselők választási törvényeseknek nyilvánitotta. A szinház Brooklyuban leégett, eddig 245 hullát találtak a szinház romjai közt.

Bismarck parlamenti beszéde.

A táviró meghozta hirét és kivonatát azon beszédnek, melyet Bismarck a német birodalmi gyülésen tartott. Már a pipaszónál és poharazás közben tartott politikai csevegés alkalmával megérintette a német kanczellár, hogy legközelebb a parlamentben is nyilatkozni fog. Richternek az orosz vámpolitika tárgyában tett interpellatiójánál ragadta meg Bismarck a szót, hogy kifejtse nézeteit a külügyi kérdésről. Parlamenti beszédében az orosz barátságnak gyujt tömjént, feltünőleg kitüntetvén, hogy tartozik ezzel az ördögnek. A háboru localisálásának szükségességén tul azonban egy betüvel sem terjeszkedik ki azon helyzet megvilágitására, melyet a háboru europaivá fejlődése esetén Németország elfoglalna. E tekintetben ugy látszik a mit meg akart mondani, megmondta előbb világosan, habár nem a parlamenti nyilvánossággal járó felelősség mellett. De ép azért előbbi beszédének messzeható tervein mit sem változtat az, hogy kevesebb ünnepélyesség között voltak mondva, mig parlamenti beszédére viszont nem lehet nagyobb sulyt fektetni, mert a kellő cseremoniák között volt eldeklamálva. A két egymást követő beszéd azon benyomást teszi, hogy Németország nagy terveket forral és nagy dolgok kivitelére számit a keleti bonyodalmak elmérgesedésétől.

Bismarck beszédének a keleti kérdésre vonatkozó része különben igy szól:

Hogy az interpelláló indokolásában a politikai részt állitotta előtérbe, azt bizonyitja, hogy ő bizonyos dilettantismus következtében a barátság, rokonszenv, lehangoltság, viszály és háboru közötti összefüggésről és fokozatról jelen és jövőben magának tiszta fogalmat alkotni nem tud. Mindenesetre nem könnyebbitette meg nekem interpellatiójával s azon indokolással, mely engem válaszolni kényszerit, feladatomat, azon emberek nézetének adott kifejezést, a kik érdekökben állónak tarják egy kényelmetlen pillanatban zavart hozni a Német és Oroszország közti barátságos viszonyokba. De nem tudom, érdekében áll-e valakinek, hogy az ezárt határ helyett ellenséges csapatoknak nyitva álló határt, egy elzárt ország helyett csatatért kapjunk.

Az előttem szóló, mint sok más, tévedésben van az iránt, hogy azt hiszi, Oroszország tőlünk e pillanatban nagy szivességeket és szolgálatokat kiván, melyekért ellenengedményeket követelhetünk. Ez egyátalán nem áll. Oroszország sehogy sem gondol uj tartományok hóditására; Sándor czár ünnepélyes biztositása kezesség erre nézve. Háboru ekkoráig még nincs. Azon a ponton vagyunk, hogy egy békés értekezleten Oroszországgal együtt egy czélra müködjünk, a mely a mienk is s melyre császár ő felsége s vele bizonyára az egész nemzet nagy sulyt fektet, ugyanis hogy a kereszténveket, kik az európai Törökországban laknak, jobb állapotba juttassuk s olyan viszonyokat létesitsünk, melyek mellett legalább az olyan események, minők a cserkeszek mészárlásai Bulgáriában, lehetetlenek. E czélra nézve az összes keresztény hatalmak közt tökéletes egyetértés uralkodik s elérése a mi saját keresztény, ha ugy akarják müvelődési, cultur érdekeinknek megfelelő, egy darab kulturharcz. Meglehet, hogy az e czél elérésére szolgáló gyakorlati eszközöket illetőleg nem létesül egyetértés, vagy pedig a hatalmak egyetértése daczára a porta hozzájárulásának hiánya folytán az értekezlet eredménytelenül végződik. Ez esetben valószinü, hogy Oroszország saját maga lép föl s a portától fegyverrel erőszakolja ki azt, a mit ez békésen engedélyezni nem akart. De azon pillanatban, midőn Oroszország olyan czélokért lép föl, melyek a mieink is, gazdasági czélok elérése végett nem állhatunk eléje fenyegetésekkel. Ebből tehát kitünik, hogy Ororszország semmiféle igényeket nem támaszt irántunk, melyek teljesitésénél mi viszonosságra számithatnánk, legkevésbé pedig ugy, ha a politikai és a gazdasági tért összezavarjuk. — Nem kezdhetünk politikai viszályokat Oroszországgal, hogy azt arra kényszeritsük, engedje meg alattvalóinak, hogy nálunk vásároljanak. Az ilyen politika következményei — csak észellenes voltának kimutatása végett teszem föl, hogy államférfiu képes lenne ily valamit tenni — azok lennének, hogy miután a politikai kényszer ezen gazdasági engedmények adására megszünt, azok, ha a kényszerhelyzet talán megfordul, visszavétetnének s a másik fél fogna hasonló engedmények követelésével előállani. Nem, a politikai dolgoknak sulyegyenben kell lenniök egymással s épen ugy a gazdaságiaknak is.

Az interpellatió irányzata a lengyel lázadás idejére emlékeztet engem, midőn szintén táplálták azon szükségletet, hogy Oroszországgal összekapjunk, s a lengyelek javára lépjünk föl. Akkor mint ma azon benyomást veszem, hogy az ilyen interpellatiók és viták irányzata az, hogy jó viszonyainkat Oroszországhoz megrontsák. Igaz, hogy vannak nálunk pártok, melyek orosz ellenesek hagyomány, örökség és szokások folytán; mások meg benső érdekből azok, mert az orosz kormány hitfelekezeti téren nem elégiti ki érdekeiket. De fáradjanak önök, a mint akarnak, én azon határozott biztositást adom önöknek, hogy a mig mi e helyen állunk, viszonyaink Oroszországhoz olyanok maradnak, a minők most. És e viszonyokat zavarni, ahhoz erősebb emberek szükségesek, mint önök. Azt hiszem, hogy ezzel a szövetséges kormányok szándékait s különösen magáét a császár ő felségét fejezem ki.

A három császári hatalom szövetsége csonkitatlan erővel áll fenn, a viszony Ausztria és Oroszország közt is annak daczára, a mit bizonyos bécsi ujságok irnak, ment minden zavartól. Mi erről igen pontosan értesitve vagyunk. De ugyan tévednének, ha abban, hogy a három császári hatalom együtt halad, a keleti dolgokban leginkább érintett harmadik hatalom, Anglia elleni élt akarnának látni. Angliával, mint Oroszországgal a szászados barátság hagyománya köt össze bennünket, melyet egy hirlapi harcz, mely egyoldalulag az angol lapokból indult ki, nem zavart meg. Anglia és Németország számos közös érdeke a jövőre nézve is kezeskedik az egyetértés iránt. A keleten reánk váró feladat általában jelzett programmjában a vámkérdésnek, magában véve nincs helye. Azt beszélik, hogy én Németország érdekeit a keleti kérdésben akkép jellemeztem, hogy ez idő szerint még nem érdemes értök egy pomeraniai katona csontjait veszélynek kitenni. Minek is állanának a keleti kérdésben leginkább érdekelt hatalmak bármelyike mellé is, s azon nagyobb szeretet által, melyet az egyik iránt tanusitunk, minek zavarnók baráti viszonyainkat a másikhoz. Törekvéseim, melyeket a császár helyesel oda irányulnak, hagy a diplomatiai érintkezésben oda hassak, hogy azon jó viszonyok, melyekben a leginkább érdekelt hatalmakkal állunk, lehetőleg zavartalanok maradjanak; de ezt nem tehetnők, ha követnők a tanácsot, hogy ezen barátaink egyikével ellenségesen bánjunk.

Szónok azután az 1853—55-iki háborura s IV Frigyes akkori politikájára tér át! azt mondja, hogy ő — Bismarck — sok tekintetben másképp jart volna el, még azon veszélylyel szemben is, ha Ooroszország nem bocsáttatott volna a párisi értekezlethez, a mivel semmit sem vesztettünk volna. Jelenleg mindeddig egy részről sem intéztek hozzánk méltánytalan óhajokat; tudják becsülni állásunknak minden irányban hasznos voltát, mert egyedül az nyujtja nekünk akár a lehetőséget, hogy a háborut megakadályozzuk, akár, ha az lehetségesnek nem bizonyulna, legalább az eszközt azt korlátolni vagy mint a mükifejezés mondja „localizálni“, további elterjedését gátolni, nehogy a keleti háboruból európai háboru legyen két európai hatalom közt. Törekvésünk tehát az lesz, hogy a mennyire barátságos, jóakaró közvetités ezt teheti, különösen a háborut Anglia és Oroszország közt megakadályozni, mely hatalmak egy része sem képes a háborut ellenséges földbe át ültetni. Lehetséges-e ezen két hatalom ellentétes érdekeit békében kiegyeztetni, azt csak a jövő mutatja meg; mi reméljük azt s törekvésünk mindenesetre arra fog irányulni, hogy a czélt békében és barátságban, részünkről minden fenyegetés nélkül érjük el s ezzel fentartsuk Európa békéjét. Ha ez nem sikerül, ezzel uj helyzet keletkezik, melyre nézve ma onjecturákba bocsátkozni nem fogok s melyre nézve önök nem is kérhetnek tőlem felvilágositást. Azzal, hogy az interpellatió politikai segélycsapatokat hozott elő támogatására, én is kényszerültem politikai térre lépni; bocsánatot kérek, ha talán az interpellatióra való felelés határain tulmentem. (Tetszés.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése deczember 8-án.

Elnök Ghyczy Kálmán.

A kormány részéről jelen vannak Tisza, Széll, Trefort, Szende miniszterek.

A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatván, észrevétel nélkül hitelesittetik.

Elnök: Bemutatja Arad sz. kir. város közönségének feliratát, a vám és pénzügyi alkudozások eredményének el nem fogadása s az ország anyagi érdekeinek megfelelő ujabb egység létesitése tárgyában. Jelenti, hogy a nagybányai választó kerületben megválasztott Stoll Károly képv. választásától a szabályszerü 30 nap már letelvén, Stoll Károly végleg igazolt képviselőnek jelentetik ki.

Márkus István a véderő bizottság előadója, a véderő bizottság jelentését az 1877. évben kiállitandó ujoncz és póttartaléki jutalékok megajánlására vonatkozólag előterjeszti.

Napirenden van a vallás és közoktatásügyi miniszterium költségvetésének részletes tárgyalása.

A felsőbb tanintézetek tételénél felszólal:

Schwarcz Gyula és a budapesti egyetemről szól. Örömmel veszi, hogy a jogi- s államtudományi facultásban két uj tanszék állittatott fel, de kárhoztatja az egyetemi könyvtár tornyos épületét. Ez épület igen czélszerütlen, az állványok nem felelnek meg a czélnak, a Frank-féle könyvtár a folyosókon van. Beszéde további folyamában sürgeti az egyetemi tándijak megszüntetését, vagy pedig az orvosi szigorlati dijak mérséklését. Kéri a minisztert, hogy erre fektesse a fősulyt, s a mi a jövendőt illeti, tartózkodjék a tornyos épületek épitésétől.

Trefort miniszter. Az egyetemi könyvtár épületét illetőleg szóló védi ezt Schwarcz támadásai ellen, megjegyezve, hogy ha ma csinálnák ez épület tervét, ez valószinüleg egyszerübb lenne. — A mi legujabban terveztetett, az mind a lehetőleg egyszerü.

A gymnáziumok szükségletére 124,630 frt irányoztatik elő.

Swarcz Gyula felszólal az ellen, hogy a középtanodai rendtartás eltiltja a növendékek délre való bezáratását, a mi mint fenyiték igen czélszerü volt. — Kikel továbbá a tankönyvek drágasága ellen, mely — a szintén eltörlendő beiratási dijakkal együtt igen nagy teherként nehezedik a növendékekre. Ezen segiteni kell. (Helyeslés.)

Csávolszky Lajos

A kasai gépészeti ipartanodára 13,300 frt irányoztatik elő.

Ráth Károly ez alkalomból az iparoktatásra vonatkozólag lehetőleg hamarabb jelentés benyujtását sürgeti s megszavazza az itt előirányzott összeget.

Molnár Aladár óhajtja, hogy az ipariskolák vétessenek ki a földmivelési miniszterium keretéből, s tétessenek a közoktatási miniszter körébe.

Trefort Ágoston igéri, hogy az ipariskolák tárgyában rendszeres javaslatot fog kidolgoztatni.

A népnevelési szükségletre előirányozva van 721,095 frt.

Bereczky Sándor három marostordamegyei iskolának viszontagságára hivja föl a ház figyelmét.

Elnök jelenti, hogy a költségvetés további tárgyalásánál a részletekre nézve esetleg Gönczy Pál miniszteri tanácsos fogja a minisztert helyettesiteni.

Hunyady Béla nem hogy sokalná s megszavazni vonakodnék az előirányzatot, sőt csak állami pénzügyünk rosz helyzete miatt nem inditványozza ez összeg emelését.

Madarász József nem éri be avval, ha a kultusminiszter igéri, hogy a redukált előirányzat elég lesz a szükséglet fedezésére, s a mostoha pénzügyi viszonyok közt sem találja leszállithatónak a népnevelésre tett előbbi évekbeni előirányzatott, megvárja, hogy a közoktatásróli jelentés ezután szeptember hóban be legyen terjesztve. Megrója, hogy a miniszter azon vidékeket, melyek különben is vagyonosak s müveltebbek, mint a Királyföldet, Budapestet, oly gazdagon segélyezi a népnevelési dolgokkal, mig az elmaradottakat, mint Küküllő megyét, Naszód vidéket ugy szólván semmivel nem dotálja. Szomorunak tartja, hogy egy év alatt mindössze 3 iskola épitetett s alakittatott át, mert ily arányban haladva, Magyarország 100 év mulva sem bir annyi iskolával, mennyire szükség van. Roszszalja, hogy az óvodákra nincs előirányzat a költségvetésben, megjegyzi, hogy vannak megyék, hol a néptanitó fizetése nem tesz többet 100 frtnál, s az állam még itt sem segiti a néptanitókat. Óhajtja, hogy a miniszteriumnak alkalom adassék arra, hogy a népiskolákat kellőleg segithesse. Végül kijelenti, hogy a népnevelési czélokra tett előirányzatot felemeltetni kéri, mely összeg megtakaritható lesz ott, hol milliokról van szó, s azért inditványozza, hogy az idén is annyi szavaztassék meg mint tavaly 800,000 frt.

Kautz Gyula előadó, nem tartja az óvodák segélyezését socialis szempontból helyesnek.

Trefort Ágoston cultus miniszter csak ugy tartja meglehetősnek a kért jelentéseket, ha részére még egy miniszteri tanácsos fizetése szavaztatik meg. Ha Hunyady kérelme teljesitetnék ugy valamennyi népiskolát az államnak kellene eltartani. Visszautasitja azt, mintha a kormány bárhol is párt vagy vallási szempontból járna el. Kéri Madarász inditványának elvetését.

Molnár Aladár helyesli ugyan Madarász inditványát, de a mostani pénzügyi viszonyok közt nem találja elfogadhatónak, a nönevelés érdekében beszél hosszasan s ajánljla Máramarosszigeten és Trencsinben egy közép leányiskola felállitását, s pedig azért, mert ott tulajdonképen egy egy létező leányintézetet akar csak megmenteni.

Hegedüs László a nönevelést a sociális javulások egyik fő factorának tartja.

A nevelés és közoktatás ügyének szervezete csak akkor lesz teljesen életképes, ha e ház s a törvényhozás általában a nönevelés és közelebb a nőnem magasabb kiképeztetéséről törvény által intézkedik és ha lesznek oly intézetek, e melyekben, miként a finem a közép tanodákban, ugy a nőnem ezekben megnyeri azon magasabb tudományos, aesthetikai és ethicai képzettséget, mely őt képesitendi a nőnem feladatának teljesen megfelelhetni s ez azt hiszem nemcsak a közmüvelödés, hanem közelebb a család, társadalom és haza jól felfogott érdekében is kivánatos. (Tetszés) Ép azért a jelen korban azt látjuk, hogy ez ügy iránt mindenütt nagy érdeklődést mutatnak, még pedig nem csak egyesek és társulatok, hanem magok az államkormányok is, s azért természetesnek látta volna azt, ha a miniszter, illetőleg a kormány a megkezdett uton tovább haladna, most már alkalmat adott volna a háznak, hogy e tekintetben a nönevelés ügyében egy ujabb sikeres lépést tett volna s ezen várakozás annyival inkább indokolt, a mennyiben már az első lépést csakugyan megtette, mikor a budapesti felső leányiskolát felállittatta és arra a törvényhozás a költségvetést is megszavazta, a mely intézetnek egész szervezete, a mint örömmel értesültem a közoktatás állapotáról szóló jelentésből, ugy van berendezve, hogy itt mindazon ismeretek és képzőeszközök vannak különösen felvéve, melyek a nőnem természete, feladata és az ezeknek megfelelő munkatér gondos megfigyeléséből származnak, s a miket ezek megkivánnak.

Erősen kikel az üzérkedő, ugy nevezhető oktatási bazárok ellen, melyekben mindaz megvan, a mi külsőképen tetszetős, a mi a talán külföldi nevelők által nevelt anyák szájizének tetszik, de az alapos müveltségre szükséges kellékeket nem lehet feltalálni bennök annál kevésbé a hazafias nemzeties irányt, mert az onnan teljesen hiányzik. (Helyeslés.)

Pártolja Molnár javaslatát.

Trefort elfogadja Molnár inditványát, s kijelenti, hogy a trencséni és losonczi gymnásiumok oly helyzetben vannak, hogy ellensulyozhatják a felvidék panszláv gymnasiumokat.

Simonyi Ernő kérdi, vajjon az előirányzott 10,000 frt elég lesz-e a két leányintézet felállitására vagy az csak évi subventió akar lenni?

Várady Gábor elfogadja Molnár inditványát, azonban Madarász inditványát consequentiából elvettetni kéri, jóllehet osztja nézeteit. Az óvodákra nézve kikel az előadó ellen s sokkal nagyobb fontosságot tulajdonit annak, mint az előadó, s e végből az óvodák érdekében módositványt nyujt be, melyet **Trefort** is elfogad.

Remete Géza nem fogadja el Molnár inditványát mindaddig, mig erről a kormány hivatalos jelentést nem tesz, miután nemcsak Trencsén és Sziget, hanem más városok is igényt tartanak ily intézetre.

Domahidy István inditványt nyujt be, mely szerint utasitassék a cultus miniszter, hogy a népiskolákban a tantárgyak magyarul is tanitassanak.

Trefort Ágoston cultus miniszter nem tartja elfogadhatónak Domahidy inditványát.

Schwartz Gyula lehetetlennek tartaná Domahidy javaslatának elfogadás esetén végrehajtását. A jelentések megtehetésére a miniszter által kért miniszteri tanácsost fölöslegesnek tartja, csak azt a slendrián rendszert kellene megváltoztatni, mely jelenleg divik ezen miniszteriumban.

Baross Gábor elfogadja Molnár inditványát. Ülés vége 2 órakor.

Irányi Dániel beszéde

— a képviselőház decz. 6-iki ülésén. —

T. ház! Ha nem fogok mindazon szónokok észrevételeire, kik ugy határozati javaslatomat mint beszédemet birálatukra méltatták, külön megjegyzéseket tenni, ne vegyék azt kérem figyelem hiányának, — mert ez tőlem igen távol van, — hanem tulajdonitsák annak, hogy a mit másoknak, a kiknek mindenesetre kell felelnem, mondani fogok, az nekik is szolgáland válaszul.

T. ház! megvallom, hogy a kérdésnek ismert előzményei és azon tények után, melyeket minapi beszédemben előadtam, nem gondoltam hogy legyen e házban valaki, a ki mégis azt állitsa, hogy Magyarországon van vallásszabadság; de még kevésbé hittem azt, hogy találkozzék képviselő e házban, a ki magát a vallásszabadság eszméjét, lényegét megtámadni akarja. Csalódtam. Az elsőt a t. miniszterelnök ur tette, a másodikra Somsich Pál t. képviselő ur vállalkozott.

Legyen szabad mindenekelőtt a most nevezett t. képviselő urnak felelnem. A t. képviselő ur különbséget tesz hit- és vallásszabadság közt. Az elsőt föltétlenül megengedi, a másikat azonban igen szigoru, igen szoros korlátok közé akarja szoritani. A hitszabadság — szerinte — az, a mit szivünk belsejében igaznak tartunk, a mit szivünkbe rejtünk, és nem közlünk senkivel. Ezen szabadságnak, t. képviselő ur! sem a törvényhozás, sem az államhatalom biztositására nincs szüksége. Ezen szabadság létezik mindenütt és létezett minden időben. Létezett Indiában a keresztrefeszités, létezett a nagy római birodalomban a katakombák idejében, létezett Franciaországban a Valdensek és Albingensek és hugonották üldözése korában, a dragonádok és a Bertalan éj idejében, létezett Spanyolországban és Németalföldön a hitujitás üldözése korában, létezett Magyarországon a „lutherani conburantur" törvény uralma, Anglia és Svédországban azon törvények uralma alatt, melyek a katholikusok jogegyenlőségét kétségbe vonták. Ily szabadság politikai tekintetben is mindenütt létezik és létezett mindenha; mert a vesék és szivek belsejét senki sem vizsgálhatja, azokba csak a mindentudó isten szeme pillanthat be. Ez biztositásra nem szorul. A mire szükség van Magyarországon mint mindenütt másutt, az a vallásszabadság.

Miben áll a vallásszabadság? A vallásszabadság szerintem abban áll, hogy a mit lelkünk igaznak hisz, azt külsőképen is kijelenteni, azt cselekedeteink által nyilvánitani is szabad legyen akár egyenként, akár másokkal társaságban, a közönség előtt azonképen, mint a családi tüzhelynél, a nélkül hogy e miatt jogainkban legkevesbé is sérelmet szenvednénk és feltéve egyedül azt, hogy hittanaink, hogy cselekedeteink az állam valódi, magasabb czéljaival ne ellenkezzenek. (Helyeslések.) Igy értelmezem én a vallásszabadságot, és azt hiszem, hogy ezen értelmezést jóváhagyják az észjog és államtudományok és igazolják a történelem és a nemzetek példája. — A mely vallás a tulajdonjogot, a családot, a jó erkölcsöket, a társadalom, az állam iránti kötelességeket tagadja és megtámadja, az az állam pártolására és megtürésére nem számithat. Igy a mely állam a maga fennállása, a maga biztossága okáért az általános védkötelezettséget behozni szükségesnek látta, azon állam nem engedheti meg, hogy a lelkiismeret szabadságának ürügye alatt valaki a haza iránti vedkötelezettségét ne teljesitse; valamint nem türheti meg azon állam a kétnejüséget, a mely az egynejüséget a családi élet, a családi boldogság alapjának ismeri el, mely maga az államnak egyik oszlopa. Ellenben a mely törvények anélkül hogy az állam valódi általandó czéljainak valósitására elkerülhetlenül szükségesek lennének, a vallásszabadságot akadályozzák, azon törvények nem tarthatnak a sérthetlenségre igényt. Nem a vallásszabadságnak, hanem azon törvényeknek kell eltöröltetniök.

Igy a római császárok edictumai az első keresztények; a franczia királyok rendeletei a Waldensek, Albigeesek és a hugenották ellen; a spanyol királyokéi a reformatio hivei ellen, az 1525-iki törvény a lutheranusok megégetésére vonatkozólag, az angol és svéd törvények a katholikusok ellen, ámbár törvények voltak, mivelhogy az állam czéljainak valósitására nem voltak szükségesek, sőt inkább azokkal homlokegyenest ellenkeztek: eltörlendők voltak, nem pedig a vallásszabadság. Igy értelmezvén a vallásszabadságot, most már kérdem t. ház, vajjon szabad-e — ha igy határozzuk meg a vallásszabadságnak ugy fogalmát, mint korlátait — szabad-e azon térre mennünk, melyre Somssich igen t. képv. ur menni hajlandó? Szabad-e téves vallásokról szólni? szabad-e tévelygéseket emlegetni, melyeket az államnak megtürnie nem szabad? Ha ezen térre megyünk, akkor a vallásokat belső értékök szerint kell mérlegelni; akkor nem azt kell kérdeni, ha vajjon valamely vallás megegyezik-e vagy ellenkezik-e az állam fennállása, biztossága czéljával, hanem azt, hogy annak belső valója megegyezik-e saját meggyőződésünkkel. És ez esetben hová jutnánk? Oda, tiszt. ház! hogy nem csak az uralkodó vallások rendszerét fogjuk visszaállitani, hanem csak egyetlen államvallást fogunk megtürni, mert valamint egyes ember csak egy vallást tarthat igaznak, ugy az állam, ha ezen térre lép, szintén csak egyet tarthat annak és türhet meg. Ezen irány, ezen hajlam a legszomoritóbb, a legsajnosabb eredményeket idézte elö. Ez volt forrása ama szerencsétlen vallásháboruknak, a melyek az emberiség történetének lapjait örökre beszennyezték. — Sokat hiszek még lehetőnek a mi volt, ez egyet hála istennek, nem hiszem többé annak. A tisztelt képviselő ur áttérve a polgári házasság kérdésére, azt többek közt azon okná fogva ellenezte, mert — a mint állitotta — nincs az országban egyetlen vallásfelekezet sem, mely a polgári házasság behozatalától ne idegenkednék. Igen fényes, igen határozott czáfolatot szolgáltatott erre mindjárt az utána következő Pap Gábor tisztelt képviselőtársunk, a maga ép oly meleg, mint felvilágosodottságról tanuskodó beszédében, a reformált egyház főpásztora létére kijelentvén, hogy a polgári házasság szükségét elismeri. De még határozottab czáfolatul szolgál azon tény, melyet egy mögöttem ülő és igen illetékes barátomtól értettem meg, mely szerint ugyanazon időben, midőn Deák Ferencz ama nevezetes, ama hatalmas beszédet e teremben tartotta, ugyancsak a főváros egy más termében, a református egyház egyetemes gyülése, tehát valamennyi superintendenczia együttvéve a polgári házasság, és pedig a kötelező polgári házasság mellett nyilatkozott.

Hogy a kath. egyház, értem a tanitó egyházat, a klerust, a polgári házasságtól idegenkedik, azon nem csodálkozom. A katholikusok a házasságot szentségnek tekintik; de a polgári társaság nem kötheti magát bármely vallásnak is a maga intézkedéseihez vagy hit-elveihez. Ugy volt az egyébiránt és ugy van más országokban is; ugy van Franczia- és Olaszországban, ugy van Belgiumban; de azért, mintán a törvény meghozatott, a kath. papság annak végrehajtását nem akadályozza, hanem meghajol a törvény előtt, és talán nem teszek fel sokat a magyar kath. klerusnak ugy hazafiságáról, mint a törvény iránti engedelmeségéről, ha azt hiszem, hogy midőn a törvény meg lesz hozva, annak ő is engedelmeskedni fog. Azon ok, melyet beszédének további folyamában a polg. házasság ellen még felhozott, miszerint t. i. annak behozatala költséggel járna, megengedi a t. képv. ur, hogy nem nagy fontossággal bir. En azt hiszem, hogy ezen tekintet, a költség tekintete teljesen elenyészik. Azok az anyakönyvek, melyek szükségesek lesznek, és melyek különben a lelkészeknél sem maradhatnak el, nem igen fogják megterhelni a községek költségvetését. Nem igen sokkal több nyomaték tulajdonitandó továbbá azon érvnek sem, melyet, hogy közbevetőleg ő róla is szóljak, Lukácsy Béla képv. ur hozott fel, midőn t. i. azt emlitette, hogy a polgári házasság megkötésére alkalmas közegek sincsenek. Arra, hogy a meghozandó törvénynek nehány szakaszát megértsék, méltóztassanak elhinni, a községi jegyzők, kik annyi más törvényt ismerni kénytelenek, bizonyosan nem alkalmatlanok. S ha egyik másik esetben támadna is kételyök, a szolgabirák bizonyosan utba fogják igazitani.

De nemcsak beszédem velejét roszszala Somsich Pál t. képviselő ur, az én modorom, az én hangom sem nyerte meg becses tetszését, a mennyiben némileg megrovásképen azt mondta, hogy pathoszszal szóltam. (Halljuk.) Megengedem t. ház, hogy a patheticus hang kiment a divatból; de nem tehetek róla, én akkor, midőn polgártársaim, midőn az emberiség legszentebb jo airól szólok, nem használhatom azt a hangot, a melylyel akkor élek, mikor a perrendtartás valamely ártatlan czikkéről van szó. En a mit melegen érzek, azt melegen fejezem is ki. Én a régi iskola tagja vagyok, egyik legszerényebb, legcsekélyebb tanitványa azon iskolának, melynek mesterei a Bezerédyek, a Beöthyek, a Kossuthok nem egyszer rázkódtatták meg hatalmas szavukkal a pozsonyi országház falait, a nemzet elidegenithetlen jogaiért és a haladás eszméieért az udvari és a conservativ párt férfiai ellen folytatott küzdelmükben. (Tetszés.) — A t. képviselő ur bizonyosan emlékezni fog rá. (Mozgás.)

Es most legyen szabad a miniszterelnök ur beszédére térnem át. A t. miniszterelnök ur fentartván tavaly mondott szavait, az alkalommal is ismételte, hogy Magyarországon van vallás szabadság. Megengedte ugyan, hogy vannak visszaélősek, de ezek, mondá, a magok utján orvosolhatók. Megengedte azt is, hogy vannak a törvénynek hiányai, de ezeken, — hogy saját szavaival éljek — nem ugy fogunk segiteni, ha nagyszabásu, mindenkire kiterjesztendő, a szabadelvüség legszélső fokán álló törvénynyel jövünk elő, hanem ha az égető szükség által követelt intézkedéseket tesszük meg egyenként és akkor, mikor az szükséges és lehetséges."

Hogy visszaélések is foglaltatnak azon tények közt, melyeket elsorolni bátor voltam, azt megismerem. Ily visszaélés, mely t. i. a létező törvénybe ütközik pl. az, ha valamely lelkész a törvényes házasságból született gyermeket törvénytelennek irja be az anyakönyvbe; ily visszaélés volt a váczi szentszék pörének elvesztése, ily visszaélés szerintem a baptista missionarius zaklatása! De sokkal nagyobb azon tények száma, melyeket nem lehet visszaéléseknek nevezni, melyek egyenesen törvény szerint elkövetett jogsérelmek. Mert az nem visszaélés, mivelhogy törvényben gyökerezik, hogy a zsidók nem köthetnek házasságot kereszténynyel és viszont. Az nem visszaélés, hanem törvényes tilalom, hogy zsidó vallásra kereszténynek áttérni nem szabad. Nem visszaélés, hanem a törvény rendeli, hogy a bevett vallásfelekezetek követői csak más bevett keresztény vallásfelekezetre térhetnek át. Nem visszaélés, de törvény rendeli azt is, hogy a szülők csak bizonyos meghatározott vallásban keresztelhetthessék és neveltethessék gyermekeiket.

S e bajokon, e jogsérelmeken mivel akar, mivel remél a kormány segiteni? A nazarenusok jogviszonyairól és a polgári hatóságok előtt kötendő házasságokról szóló törvénynyel, a mely törvény, a mennyire tudom, mindössze a szükségbeli polgári házasságot foglalja magában. De vajjon ha a nazarenusokról nem tudom, mikép fog intézkedni a törvényhozás, a most általam emlitett jogsértések orvosolva lesznek-e? Orvosolva lesz-e azon sérelem, hogy más, mint bevett keresztény vallásra nem szabad áttérni? Orvosolva lesz-e az, hogy a szülőknek szükségképen a törvény által meghatározott vallásban kell nevelni gyermekeiket?

A tisztelt miniszter ur óvja a törvényhozást a tulzástól. En igen bölcs intésnek tartom ezt; óhajtom, hogy vajha mindig követtük volna. A tulzás semmiben sem jó. De vajjon tulzás-e azt, t. ház, a mit egy báró Eötvös József tett, tulzásnak nevezhető-e azon törvényjavaslat, melyet ő 6 évvel ezelőtt a ház asztalára letett? Ha feltámadna halottaiból szegény, valóban csodálkoznia kellene, hogy őt báró Eötvös Józsefet 6 év mulva Tisza Kálmán tulzónak nevezi. (Tetszés a balon. Mozgás a középen.) És tulzás-e vajjon azon másik törvényjavaslat, a mely szintén benyujtatott a háznak és melyet a ház által kiküldött bizottság dolgozott ki, azon bizottság, melynek elnöke Házmán Ferencz, előadója Molnár Aladár, tagjai pedig Királyi Pál, Joannovich György, Molnár Antal, Schmausz Endre és annyi mások voltak? Hát ezen urak mind tulzók? Ők maguk bizonyosan leginkább csudálkozni fognak, hogy ezen czimmel illettettek. (Derültség.) A tulhajtás — mondja a tisztelt miniszterelnök ur. nem használni, hanem ártani fog, mint azt bizonyos ország példája mutatja. Nem tudom melyik országra méltoztatott czélozni; de bár milyenek legyenek is a viszonyok más országokban, én arról mélyen meg vagyok győződve, hogy a vallásszabadság és polgári házasság behozatala Magyarországon semmi legkisebb megrázkodtatást nem idézne elő. Hiszen maga a miniszterelnök ur is az által, hogy azt mondja, hogy Magyarországon van vallásszabadság, van türelem, mert a polgárok egymást vallásuk miatt nem üldözik, előre eloszlatott minden aggoldalmat.

Mert ha a polgárok valóban oly szabadelvüek, ha itt általános türelem van, akkor ha az, a mi tényleg is létezik, törvény által is kifejeztetik, mikép szülhet felháborodást, belátni képes nem vagyok. Megengedem, hogy vannak bizonyos urak, különösen pedig a papok közt, a kik az igy meghozott törvénynek nem fognak örvendeni, de hiszen már őseink ezelőtt 80 évvel kimondották, hogy a kath. clerusnak ellenmondására nem hajtanak, contradictione cleri non obstante, hozván vallási törvényeinket. És ha a kath. clerus nem akar meghajolni a közvélemény előtt, az ő tetszésök és akaratuktól nem függeszthetni fel a nemzet a maga akaratának valósitását. (Helyeslés a balon.)

Egyébiránt a mit a polgári házasságra vonatkozólag mondtam, azt még inkább a vallásszabadságot illetőleg mondhatom, hogy t. i. a mely pillanatban a törvényhozás a vallásszabadságot kimondja és biztositja, azon pillanatban a kath. clerus is megadja magát és tagjai mint hazájokat szerető és a törvényeket tisztelő polgárok engedni fognak, engeeni fognak annyival inkább: mert hiszen az által, hogy másnak megadjuk a jogot, hogy saját meggyőződését kövesse, sem a katholikusoktól sem más hitfelekezetektől nem veszünk el semmit. A vallásszabadság nem olyan, mint az élelmi szerek, a melyekből ha többen vesznek kevesebb marad a többinek; a vallásszabadság olyan mint a nap, a melynek sugarai egyeseket azonképen melegitenek, mint milliókat.

En tehát teljesen meg vagyok nyugtatva arra nézve, hogy a vallásszabadságnak kimondása, valamint a polgári házasságnak behozatala hazánkban a legkisebb megrázkodtatást sem fogja idézni elő, sőt meg vagyok más részről győződve arról is, hogy a vallásszabadságnak behozatala a vallásosságot éleszteni és növelni fogja: mutatják más országok példái. Uraim! Ott legbensőbb, legmelegebb, legáldozatkészebb a vallási érzelem, a hol vallásszabadság létezik. Angiia és Eszakamerika a vallási érzelemből fakadó nemes tények egész sorozatát mutatják és én meg vagyok arról győződve, hogy a vallási szabadság ugyanazon eredményeket szülné hazánkban is.

A miniszterelnök ur azon tényből, hogy a nazarenusok és baptisták Magyarországon szaporodtak, azt következteti, hogy tehát itt vallásszabadság létezik és üldözésről szó sem lehet.

Bocsásson meg a t. miniszterelnök ur, de ha az, hogy valamely vallásfelekezet szaporodik, bizonysága lenne annak, hogy ellenében üldözés nem használtatik, akkor a történelem lapjai nem mondanának igazat. Az első keresztények a katakombák idejében üldöztettek a hatalom által; a protestánsok üldöztettek Magyarországon a XVI. században, de azért tudjuk mindnyájan, hogy valamint a római birodalomban a keresztény vallás ugy Magyarországon a protestantismus azon üldözések daczára megerősödött, ez tehát, bocsásson meg a t. miniszterelnök ur, nem igen erős érv volt, melyet használni méltóztatott.

A t. miniszterelnök ur továbbá intett, hogy ne rágalmazzuk hazánkat, ne rágalmazzuk az által, hogy üldözések és vallási elnyomásról beszélünk. Ha rágalomnak lehetne is nevezni azt, a mi igaz, pedig ugy hiszem, nem lehet, akkor is nem hazámat nem nemzetemet rágalmaztam volna, hánem legfeljebb egyes hatóságokat, azoknak egyes közegeit és a miniszteriumot. Mert hiszen ismételve, világosan és határozottan kijelentettem azt, hogy Magyarországon a vallásszabadságot a közvélemény követeli. En tehát nem a nemzetre háritottam homályt, hanem azt állitottam, hogy a kormány s egyes hatóságok a hibásak. Es higyje el a t. miniszterelnök ur, nem az által vettetik árnyék a nemzet becsületére, ha a valódi jogsérelmeket kitárjuk a végett, hogy azok orvosoltassanak, hanem, félek, sokkal inkább homályositjuk el ezen jó hirnév és becsület az által, hogy a kormány a nemzet óhajtásával szemben a sérelmeket orvosolni nem akarja. Végre igéri a t. miniszterelnök ur, hogy azt a bizonyos két törvényt, t. i. a nazarenusokról s a szükségbeli polgári házasságról legrövidebb idő alatt elő fogja terjeszteni a kormány. Nem kérdem mennyi suly fektethető ezen igéretre az eddig tapasztaltak után, de ha a t. ház önmagával nem akar ellenkezésbe jönni, ha nem akar kevésbé szabadelvü lenni elődeinél, a kormánynak ezen igéretével nem érheti be. Mert nem azt óhajtotta a képviselőház, hogy a nazarenusok jogviszonyai rendeztessenek hanem, hogy a vallásszabadság biztositassék.

Ennélfogva nem fogadhatom el a t. miniszterelnök urnak nézeteit és nem egyezhetem bele azon elleninditványba, melyet tenni méltóztatott, hanem fölkérem a t. házat, hogy megemlékezve a kérdésnek előzményeiről, megemlékezve saját szavazatáról maga magához hü maradjon. Jusson eszökbe uraim, midőn szavazni fognak, hogy százak, ezrek, milliók lelkiismereti szabadsága, jogai és lelki nyugalma függ szavazatuktól; — jusson eszökbe, hogy azon czim, melyet használnak, a szabadság pártolására készti önöket; — jusson eszökbe, hogy a szabadelvüségnek egyik legfőbb s elengedhetlen föltétele a haladás és a türelmesség; — jusson eszökbe, hogy mai szavazatukról nemcsak a jelen kornak, hanem az utóvilágnak is tartoznak számadással. Ajánlom határozati javaslatomat a t. háznak elfogadásra. (Élénk helyeslés és éljenzés a baloldalról.)

UJDONSÁGOK.

A hivatalos lapból. Kinevezések: A m. kir. pénzügyminiszter Benel Gusztáv fővámhivatali gyakornokot, Kozák Károly, Bildovszky Antal és Kvir Antal rendelkezés alatti adótiszteket, valamint ifj. Riskó Ignácz és Mathes József illeték-kiszabási hivatali számtiszteket, saját miniszteriumának számvevőségeihez, — Bencsik Károly rendelkezés alatti adóhivatali tisztet pedig a debreczeni, és Zboray Jenő rendelkezés alatti adótisztet a kaposvári illeték-kiszabási hivatalhoz III-ad osztályu számtisztekké nevezte ki.

Az ügyvédi kamarákból. A budapesti ügyvedi kamara részéről közhirré tétetik, miszerint Puchert Ervin budapesti ügyvéd és kamarai tag, elhalálozása folytán, a kamara lajstromából kitörültetett és irodája részére gondnokul dr. Hauer Sándor ügyvéd (lakik nagykorona utcza 13. sz) kirendeltetett.

— Udvari hirek. A királyné ma reggel nagy kisérettel rókavadászatra indult a Gödöllői kastélyból s egész közel a szent Lőrinczi pusztához haladt, odáig, hol gróf Lónyay Menyhért kastélya van. Az idő felette kedvező volt s a kirándulás nem is lett eredménytelen, mert két rókát hajtottak fel

TÁRCZA.

Egy üldözött szarvasról.

Hová rohantok! —
„Föl a vad nyomába!"
Mért üzitek? —
„Hogy elveszszen a kába!"
Mi vétke volt? —
„Szabadnak született!"
Mentsége nincs? —
„Kérdezd a vérebet!"

* * *

Hallóh! az erdők néma rejtekében
Ítélő kürt riad . . .
Ünői közül döbbenve ki nyargal
A fölvert anya-vad . . .

Boldog szabadság! édes vizü forrás,
Hüs lombok menedéke,
Zúgó vadon . . . örökre isten hozzád!
Szegény szarvasnak vége!

Tajtékzó szájjal hajtja, üzi szörnyen
Üvöltő eb-csoport . . .
Bőszült lovak lihegve, fujva, nyögve
Verik nyomán a port . . .

El, el! tovább! távolba, idegenbe!
A kürt búg, hallga! hallga!
Hajrá! hahó! völgyön-hegyen hogy üzi
Az eb s az ember falka . . !

Nincs irgalom! nem menekülhet többé!
Nincs már előtte ut . . . !
Vakon száguldva, ah! kétségbeesve
Egy dús városba fut . . .

Keresztül vágtat utczák tömkelegjén,
Beront a nép tömegbe . . .
Mig végre lankad s haldokló sohajjal
Le szédül a kövekre . . . !

. . . Néz szerteszét könypatakos szemével,
A szép, nagy szem sugára
Oly esdve röpdös, mintha emberektől
Segélyt, irgalmat várna . . .

Néz . . . hasztalan! ujong a bámuló raj,
Szegényt vergődni hagyja, —
Vigyorgó, bamba, szivtelen kaczajjal
Bakóinak kiadja . . . !

A küzdő szarvas kilehelte lelkét . . .
Örömzaj hallatik . . .
Tapsot ver a nép, mig harsogva fujják
A győztes „hallali"-t . . . !

Megállj! ne tapsolj! gondolj végzetedre,
Sirj inkább, mint kaczagj!
A gyötrött szarvas, kit halálra üznek
Oh! balga nép — te vagy!

Ábrányi Emil.

Üllő és kalapács.

— Regény. —

Irta:

Spielhagen Frigyes.

HARMADIK KÖTET.

XXIV. Rész.

(Folytatás.)

— Ime itt van, — kiáltá Constance, a vén banyát lábamhoz lóditva. — György, kérem az istenre, ölje meg e borzasztó lényt, ő eszközölte a légyottot a testvérek között.

E szavak, Constance szenvedélyes kifakadása, jelenlétem, mindez sujtólag hatott a vén banyára. Fonyadt arcza, kancsal tekintete eléggé elárulák bünös öntudatát. Constance is látta ezt, mert midőn a vén bünös akadozva mentegetőzni kezdett, Constante indulatosan kiáltott:

— Ki vele, e szörnyeteggel, el innen, el!

A banya örvendhetett, hogy igy szabadulhatott. Kirohant, s nem láttam többé, nem is tudom, meddig és hol folytatta még nyomoru életét, és hogyan végezte azt be.

Constance a banya távozása után teljesen meggyőződve volt állitásomról. Kezeit kulcsolva, kétségbeesetten futkosott a szobában. Egyszerre aztán a terem egyik szegletében térdre borult s forró imában tört utat magának lelke gyötrelme. Ott, hol letérdelt, kis elefánt csont feszületet láttam függni, és Constance többször keresztet vetett magára.

Később hallám, hogy midőn Olaszországban idözött Constauce, áttért az egyedül boldogitó egyház kebelébe. De bármennyi megnyugvást talált is később, mint egy római zárda főnöknője, a gyónásban és vezeklésben, mert hatástalan maradt imája; ugy látszott, a szentek elforditák róla arczukat. Most felemelkedett a feszület elől, lábaimhoz borult s térdeimet átölelve esengett, menteném meg a legborzasztóbbtól. Felemelém és elmondám neki, hogy a mit én teheték, megtettem, és azért jöttem hozzá, hogy tőle halljam, ha ő nem tehetne-e szintén valamit.

— Csak egyetlen mód van erre, ha Lenz urat eltávolithatjuk innen, — válaszolá.

— Hogyan eszközölhető ez? Ez ember eszköz, a boszu eszköze az ön kezében; de valószinüleg már nem tartja őt kezében; vagy azt hiszi?

— Talán, talán, — susogá Constance. — Tudja ő, hogy nem szeretem őt, tudja hogy Carlót . . . ez tevé őt őrültté. De tudom azt is, hogy ő szeret engem, hogy kezemért, melyet eddig megtagadtam tőle, mindenre rábirható, mindenre! Nem vagyok-e elég szép arra, hogy kedvemért mindenre képes legyen valaki, mondja György?

Remegő kézzel simitá ki arczából fényes fekete hajzatát, és reám mosolygott. Életemben egy szer láttam még ehez hasonló arczot, midőn Münchenben a tárlaton a rondanini Medusát megpillantám; mondhatom e hires arcz csak gyenge vázlata volt Constance arczkifejezésének.

— Jöjjön vélem, — mondám.

Ugy miként öltözve volt, akart követni, de én bundába öltöztetém, melyet a szinházból haza jövet használt. Gyorsan Sommer szinész házához hajtánk. A lak zárva volt. Több percz telt el, mig kopogásunkra a kapus megjelent.

— Sommer ur félóra előtt elutazott, — mondá.

— Hová?

— Nem mondá, csak azt jegyzé meg, hogy több nap mulva tér vissza.

— Talán van e házban más. kitől többet megtudhatnánk.

— Nincs senki; szolgáját magával vivé.

— S ön épen nem tudja, hová utazott?

— Nem, egy fogaton távozott.

Láttam, hogy ez embertől, ki bundájában is vaczogott, többet meg nem tudhatunk. Valami szitkot foga között dörmögve, bezárta a kaput előttünk. Constance, ki nyomban követett, mindent hallott.

— Talán nála nyerünk felvilágositást, — mondá.

S a herczeg palotájához hajtatánk. Oly vihar döhöngött, hogy a szegény lovak alig birták a kotsit huzni magok után, mely a laza hóban ide oda oldalgott. E lassu haladás a bünbánat képe volt. mely nehézkesen követi a rosz cselekedet, de utol soha sem érheti. Végre czélnál voltunk.

Midőn a kocsiból kiszálltunk, önkénytelen az égre pillanték. A feketé és fehér fellegek körül egy darab ég feketén emelkedett ki, és innen számtalan csillag ragyogott felénk. Constance kedvencz-dala jutott eszembe.

„Nappal a nap szeret engem, de én az éj csillagait kedvellem."

Oh e csillagok! Nem jó irányba vezették őt, de, e borzasztó éjben vezérli a nővért a fivér ajtajához, ki egykor kedvese volt.

A palota egészen sötét volt, csakis a bejáratnál levő lámpák égtek, és sárgás fényénél a hófuvást láthatám, épen mint egy év előtt, midőn Constancet ugyan e helyen pillantám meg.

Meghuzám a csengetyüt, s hangja a kapu csarnokában ugy zugott, mint valamely sirboltban.

A csengetésre senki sem jött. Végre hosszas várakozás után felnyilt a kapu, s egy férfi ingujjban kezében lámpával állt előttem. Arcza borvirágos volt, szemei üvegesek; a cselédszobában bizonyosan pompásan felhasználták az ur távollétét.

A kaput orrom előtt bezárni készült, de én betolakodtam, s ekkor felismert ez ember, ki ma kétszer látott a palotában és talán még Rossovból is ismert. Kérdéseimre kellem etlen alázatossággal válaszolt. A herczeg fél órával előbb a gróffal távozott, nem saját fogatán, hanem egyfogatu kérkocsin, melyet maga szállitott ide állomás helyéről. Nem tudja hová mehetett ő herczegsége, ki gyakran szokott bérkocsit használni. Valószinü, hogy a herczeg késő tér vissza, ha visszatér; mert ő részéről engedélyt nyert, lefekhetni. Ideje volt, hogy ez ember ezen engedélyt igénybe vegye, mert ide oda tántorgott és nyelve akadozott. Ugyanazt hallottuk itt, mit a szinész lakásán. Mindketten elhagyták a várost, hogy isten tudja hol, találkozzanak és háboritlanul intézhessék dolgukat. Nem teheténk semmit, s ezt közlém is Constance-val.

— Haza térek és imádkozom, — mondá.

(Folytatása következik.)

az ebek. — A trónörökös, mióta Gödöllőn tar'ózkódik, nem vett részt a vadászatokban. — A fővadászmester és a master of the hornt utasitást kaptak, hogy szarvas-vadászatok alkalmával a társaság légyottját ne a helységékhez közel tüzzék ki. — A királyné látogatására külföldről tegnap este több hölgyvendég érkezett, kiknek kedveért a gödöllői királyi kastélyban ma este nagy soirée tartatik.

— Necrolog. A következő gyászjelentést vettük: „Török Istvánné: Rátonyi Amália, leánya Gabriela, ennek gyermekei: Patay András és István, és férje gróf Szapáry Iván, ugy a testvérek és rokonok nevében is, megtört szivvel tudatja, hogy elfelejthetlen kedves férje, a legjobb családapa: ebesfalvi Török István, Ugocsa megye egykori főjegyzője, a halmi választókerület 1848-ki országgyülési volt képviselője, a közügyek és számos közhasznu vállalat buzgó előmozditója, életének 60-ik, boldog házasságuknak 30-ik évében, folyó 1876. évi deczember 5-én éjfélkor, hosszu és sulyos szenvedés, és a halotti szentségek felvétele után, meghalt. A boldogultnak hült tetemei granátos-utczai 7. számu házából folyó hó 7-én délután 3 órakor fognak a róm.-kath. egyház szertartásai szerint ünnepélyesen beszenteltetni és a kerepesi ut melletti temetőben a családi sirboltba örök nyugalomra tétetni, lelki nyugalmáért pedig az engesztelő szent mise-áldozatok Budapesten a szent-Ferencziek templomában f. hó 9 én délelőtt 10 órakor, Halmiban, Kökönyösdön, Nagy-Szőlősön pedig folyó hó 15-ik napján fognak bemutattatni. Kelt Budapesten, 1876. évi deczember 6 án. Áldás hamvaira!" — Az elhunyt temetése ma délután nagy részvét mellett ment végbe.

— Halálozás. Levkoczi Horváth Dénes, Pestmegyei tinnyei közbirtokos, Nográdmegye volt alkotmányos szolgabirája folyó hó 3 án jobblétre szenderült. A boldogult jó hazafi, szorgalmas, lelkiismeretes hivatalnok és gyöngéd családapa volt. — Béke hamvainak.

— Névváltoztatás. Spitzer Tivadar csegei lakos saját, valamint Odilon, Alice és Arthur nevü gyermekei vezetéknevének „Spéri- re kért átváltoztatása belügyminiszteriumi rendelettel megengedtetett.

— A belügyminiszter a következő rendeletet bocsájtotta ki valamennyi törvényhatósághoz: A közbiztonság érdekében és a büntető igazság gyors és pontos kiszolgáltatása céljából utasitom ezennel a törvényhatóságot, miszerint szabályosan intézkedjék, hogy a közigazgatási tisztviselők a tudomásukra jutott és hivatalból üldözendő büntetekről az illető királyi ügyészségeket személyes felelősség terhe alatt mindenkor haladéktalanul értesitsék.

— A tud. ésmüegyetemi olvasókör bizottságának ma este zajos ülése volt. Okuál az elnöknek, Imrik Péternek „Demonstratio" czimü röpirata szolgált, melyben a turcophil tüntető ifjuságot élesen támadta meg, s melyre már egyszer az ifjuságnak egy közgyülése szenvedélyesen válaszolt. E miatt az olvasókörben Szokolay technicus bizalmatlanságot inditványozott Imrik Péter elnöknek. Az inditványt Kramolini, Szücs, Lukáts, Ragályi és Pollák pártolták, ellene Brix nyilatkozott s végre szavazás utján a bizottság 12 szavazattal 4 ellenében kimondta a bizalmatlanságot. Az egyetemi körök történetében ez az első hasonló eset. A kérdés eldöntése után, a bizottság egyhangulag gr. Festetics Bennót választá meg elnöknek.

— A török sebesültek javára Kun-Halasról Vatamányi Sándorné urhölgy ismét küldött 2 frtot és egy csomag tépést. — Tolcsváról ugyane czélra 20 frt. küldetett be szerkesztőségünkhöz, mint az ottani fiatalság által rendezett jótékonyczélu mükedvelői előadás jövedelmének egyik része. — Tádról Sándor István ur küldött 3 frtot, mely összeghez a gyüjtő ur 1 frttal, édes anyja 1 frttal, özv. Fodor Sándorné 20 krral, ifj. Egyed János 50 krral, és Schlezinger N. ur 30 krral járult. — Mindezen összegeket átadtuk a gyüjtő bizottság pénztárnokának.

— A török sebesültek részére Budapesten zöldfa utcza 25. sz. a. lakó Ágoston Jánosné született Király Mária urnő, nővérével Király Julianna kisasszonynyal együtt külön külön 16, kilogramm — illetve összesen 32. kilogram tépést küldtek szerkesztőségünkbe, melyet rendeltetése helyére juttattunk.

— A budapesti török főkonsul az „Alföld" szerkesztőjéhez intézve magyar nyelven következőkép köszönte meg az Arad város és környéke közönségétől által begyült pénzösszeget: „A köszönet és hála legforróbb érzetével fogadtam a 250 forintnyi küldeményt, melyet Arad városa értelmes osztálya részéről a mi hadseregünk sebesültjei számára küldeni kegyeskedett. Ez összeget legközelebbről rendeltetése helyére fogom küldeni, s kérem tekintetes szerkesztő urat, sziveskedjék becses lapja utján a főkonzulatus legőszintébb rokonszenvének és legforróbb hálájának kifejezését átadni mindazon tisztelt egyéneknek, kik e valóban kegyes és emberies adományhoz hozzájárulni kegyeskedtek. Fogadja kiváló tiszteletemnek őszinte kifejezését. A fő-konzul: Sermet H."

— Jó pásztor. Vághelyi János pestmegyei irsai róm. kath. plébános ellen Alsó Dabason a katonai ellenőrzési szemle alkalmával Gáspár István váczi lakos, tartalékos, panaszt emelt, hogy midőn a plébános urtól mult évben történt házasságáról esketési bizonyitványt kért oly czélból, hogy a szemlénél nős voltát szabályszerüen igazolhassa, — ez nemcsak, hogy ki nem szolgáltatta 1 frt 50 kr. lefizetése nélkül, hanem Gáspárt, midőn a dijat letenni nem akarta, kétszer arczul is csapta. Pedig azon bizonyitványok dijtalanul és bélyegmentesen adandók ki a papok által a tartalékosoknak. Az ügy fel lett jelentve a honvédelmi miniszteriumnak.

— Adomány. A királyné Csötörtökhely község tüzkárosult lakosainak 100 frt segélyt adományozott.

— Két német lap ma reggeli számában emlités tétetik egy szegény napszámos által elvesztett 2110 sor 20. sz. 1864 sorsjegyről. Ezen sorsjegyet Andrejka Ferencz és Blasovszky Ignácz becsületes napszámosok találták meg s a főkapitányságnál tették le, hol a vesztes fél azt a 14. sz. hivatal-szobában átveheti.

— Löbl Jakab helybeli születésü 18 éves izraelita, magas termetü, halvány arczu, kék szemü és rendes orru kereskedő segéd, beszél magyarul s németül, a szülői háztól (2 szerecsen utcza 13. sz.) pár nappal ezelőtt eltünt. Kéretnek mindazok, kik a nevezett fiatal emberről eltünése óta tudnak, azt a megszomorodott szülőknek tudomására juttatni.

— Az igazságügyi miniszter Orosházán az orosházi járásbiróság területére jövő évi márczius 1-től közjegyzőséget rendszeresitett.

— Rendőri hir. Kincse Ferencz napszámos tegnap este a tömő-utczában házról házra járt, egy utazó bundát szándékozott eladni, de ez által gyanut vont magára, elfogatott s a rendőrséghez kisértetett. Midőn ott kérdőre vonatott, azt mondá, hogy ő a bundát eladás végett egy másik embertől kapta. Minthogy a másik ember a rendőrség által hasztalan kerestetik — Kincse Ferencz a fenyitő biróságnak adatott át.

Rövid hirek. Egy magyar főur tigriseket nevelt s most azokra körülkeritett kertben vadászatokat rendez. — A pesti izr. fiárvaházban az idei chanuka ünnepély f. hó 10-én fog megtartatni. — Szarvason az aljárásbirói állomás május óta nincs betöltve, daczára a sok munkának. — A fővárosi megválasztott bizottsági tagok ma ismerkedési estélyt tartottak a lövöldében. — Aradon ez idő szerint 24 nazarénus lakik. — Sárbogárdon egy vidéki lap hire szerint 12—13 éves leányok minden szégyen nélkül üzik a szemérmetlenséget. — Beyer bankárt, ki Gostárból egy év előtt mintegy 700,000 frttal elillant, N. Szebenben elfogták.

Irodalom.

— Pályázati jelentés. A Kisfaludy-Társaság által 1875-dik évi februárban másodszor kitüzött elméleti föladatra: „Kivántatik a regény elmélete, tekintettel a magyar regényirodalomra", f. évi november utolsó nupjáig, mint kiszabott határidőig, a következő két pályamunka érkezett be: 1. A regény elmélete. Jeligéje: „Vagy a dolgok mélyére bocsátkozni le s azokkal egész tágasságukban világositni, vagy hallgatni! Gr. Széchenyi I: (Hitel)." 2. A regény elmélete, különös tekintettel a hazai regényirodalomra. Jeligéje: „Az epos, a lyra, stb. Kecskeméthy A." E két munkát a Kisfaludy Társaság e végre kirendelt megbizottjai, t. i. Gyulai Pál másodelnök ur s az alulirt titkár megvizsgálván s rendben találván, a birálat alá bocsátották, a két joligés levélkét pedig, közös boritékban, a Társaság és Gyulai Pál ur pecsétjével lezárták. Budapesten, 1876. decz. 5-dikén. Greguss Ágost, titkár.

— Uj lap. „Közvélemény" czim alatt Lukács Béla szerkesztésében Wodiáner F.-nél uj évtől kezdve egy kis politikai napilap készül megindulni. Programmjában ezeket mondja:

„A pragmatica sanctioból és az 1867 XII. t. czikkből folyó közjogi kapcsolatot Ausztriával, a fejedelem közösségéből folyó kölcsönös érdekeket, a közös külképviseletet és a kölcsönös védelmet fenn kivánjuk tartani, és sem megsérteni, sem meggyengiteni nem akarjuk."

Ára egy évre 12 frt.

— Szomoru irodalmi viszonyainkra jellemző képet vet azon körülmény, hogy mig más években s még csak tavaly is, a karácsony közeledtekor egyre-másra jelentek meg a gyermekirodalmi képes könyvek és ifjusági iratok; az idén egyetlen egy ily uj magyar münek megjelenését sem tudathatjuk. A „rosz idők" szomoru jele ez, az aránylag leghálásb könyvkiadási ág is most teljesen parlagon hever.

— „Az uj magyar váltójog" czim alatt Dr. Mutschenbacher Victor pécsi jogakadémiai ny. r. tanártól Pécsett, Simon Zsigmond kiadásában egy munka fog megjelenni, melyre az előfizetési felhivás most küldetett szét. A munka bolti ára 1 frt 25 kr lesz. Megrendeléseket a kiadó már most elfogad. Megjelenési határideje még e hónap.

Szinház, müvészet.

— Soldosné asszony kárpótolni igyekezik a népszinház sok nélkülözést átélt közönségét; öt nap alatt négyszer lép fel java szerepeiben. A kedvelt müvésznő játéka megkezdésével a mostohaságban élt intézetbe ismét visszaköltözött tehát a népszinmüi muzsa és a télen át remélhetőleg élvezetes esték várnak a fővárosi közönségre. — Soldosné asszony fellépte miatt egyelőre a reportoir legujabb darabjai is leszorultak a szinpadról. A „Kis doctor" megleli ugyan estéit, de a „Két menyegző" belemerült a nász éjjelébe. Ugy hallatszik, hogy az igazgató közvetlenül az uj év után egy uj operettet s egy uj bohózatot fog betanittatni. — Népszinmüi ujdonság mint látszik, nem igen lesz.

— Apró hirek. Szegeden balvégzetes előadás volt a tegnapelőtti, mely alkalomra 3 kis darab volt előadásra kitüzve, de a két utóbbit „közbejött akadály miatt" nem lehetett előadni, noha félig eljátszották. — Donadio Bianka kisasszony e hó 2-án kezdte meg vendégszereplését a Burg-szinházban s alkalmasint a hó végeig folytatja. — A budapesti zenekedvelők egyletének tegnapi estélye igen szépen sikerült; a közönség különösen Náday-nét tapsolta meg sokszor, ki szivességből lépett fel. — A budapesti polgári dalkör f. hó 11-én, hétfőn esteli fél 8 órától kezdve egy kedélyes dalestélyt tart a bodzafa és józsef-utczai Dillinger-féle sarokvendéglőben.

Népnevelés.

— Mihálydiról, Nyir-Abony mellől irják lapunknak: Tanfelügyelői s alispáni körlevél; de a népiskolai törvény értelmében is a 6—12 éves gyermekek iskolába szorittatása a járásbeli szolgabiró ur által, ugyszintén az iskolát mulasztó gyermekek szüleinek megbüntetése, Szabolcsmegye Mihálydi községében is elrendeltetett. E községben négy felekezet, s egy iskola van. A lakosok többnyire helv. hitvallásuak, a többi felekezet csekély számmal bir. A helybeli tanitó kötelességének eleget tenni igyekezve; kérte az izr. vallásu községi magyar birót, hogy adná át az izr. vallásu tanköteles gyermekek névsorát. Kandel Simon biró ur azt felelte; menjen tudja meg tőlük neveiket". A tanitó elmondá a biró urnak abbeli kötelességét, s figyelmeztette a körlevél tartalmára, megérintvén a semmit nem tevés kellemetlen következhetését, mivel zugiskolák állanak a faluban. Erre a biró ur dühösen kikelt a nép előtt, kiabálván a tanitóra: „Menjen dolgára! Ne alkalmatlankodjon itt! Takarodjon! Csak azért sürgeti, hogy megzsebelhesse a zsidókat! Én nem gyujtatom fel magamat! Csuda, hogy magát is le nem ütik." Bár a vér arczomba szökött; meggyőzve magamat, elhagytam a termet. Egyet sóhajtva; Szegény tanitók! igy buvjatok a törvény oltalmába! Igy áll a tanitók ügye a birák hatalmával szemben.

— A tabáni kisdedóvó egyesület ügyében f. é. decz. hó 8-án d. u. 4 órakor az I. ker. szarvas-téri iskola rajztermében alakuló értekezlet fog tartatni, melyre a t. közönség tisztelettel meghivatik.

— Furcsa kitüntetés. Kolozsvári Miklós fehérmegyei tanfelügyelőről, a dunamelléki egyház-kerület ez év október 12-dikén tartott közgyülésének jegyzőkönyve (ha jól emlékszünk a 12 dik pont) következőleg szól: Kolozsváry királyi tanfelügyelőről azon szomoru tapasztalat jött napfényre, hogy a hatáskörét körvonalozó törvényeket se nem érti, sem nem tudja!" „Sz. V."

Egyletek, társulatok.

— „Hihetetlen s mégis igaz!" Az orsz. nőképző-egylet által a vigarda nagy termeiben rendezett 27 kros „karácsonyi vásár" ma délutáni 4 órakor nyilt meg a főváros közönsége számára, nem maradván zárva azon vidékiek előtt sem, a kik a jótékony czél iránti tekintetből megteszik a kuriozumot s felutaznak ebben a jó langyos időben. Ezzel pedig nagyon jó lesz sietni, mert ha a vásár az eddigi arányokban fog haladni, ugy holnap estére elfogy az egész portéka, bezáratik a bódé s szégyenbe marad a programm, hogy a vásár e hó 9-ének estéig tart. A karácsonyi vásár „üzlettulajdonosnői és társnői" buzgalma nem maradt eredménytelenül. A rendezés ügyessége, a tapintatos mesterkéz és a hóditó női leleményesség oly sok nézni, csodálni és vásárolni valót szedett össze, a mennyit 1000 magyar se látott a philadelphiai kiállitáson s maga Bismarck herczeg se fog látni a párisi tárlaton. „Hihetetlen!! s még is igaz!!! hogy ezen a valóságos „végeladáson" minden!! kapható, a mit az ember a születésétől fogva odáig szükségel, a hol az öröm és a bánat szép quittelve kiegyenlitődik; minden!! a mit e „kri-kris" század fantaziája kifundálni és a tudomány létesitni képes, és minden!! valódi minőségben, ugy a mint elkészitették; és minden!! csak 27 krba kerül (ha az ember többet nem ad érte.) Soha!! ennél kedvezőbb alkalmat a karácsonyi és ujévi szükséglet fedezésére. Valóságos „terno, terno, terno" arra nézve, a ki vesz. S a ki vesz, annak lesz. „Nincs többé" szédelgés, ez mind való, tgaz dolog, „roppant előny" és „rettentő árleszállitás", „páratlan" és képzeletet felülmuló „szerencse!" — Mindenkinek ajánlhatjuk tehát „tömeges megrendelésre" ezt a vásárt, a mely „még csak másfél napig" tart, mert ha tovább tartana, ugy minden egyéb üzletet okvetlen tönkre tenne; mert ily jótékonysági vállalattal, a fent érintett okoknál fogva „nem versenyezhet senki. — „Aláirás közjegyző előtt hitelesitve."

— Természettudományi estély. — A természettudományi társulat legközelebbi estélye deczember 8-án, pénteken esti 6 órakor fog megtartatni a vegytani intézetben (országut, 42.) Ez alkalommal Wártha Vincze tart mutatványos előadást a természetes festő-anyagokról. Belépti jegyek a társulat titkári hivatalában adattak ki csütörtökön d. u. 4-től 6 óráig és pénteken d. e. 10-től 12 óráig.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— Budapest főváros törvényhatósági bizottsága 1876. évi deczember 13-án tartandó rendes közgyülésének különleges tárgysorozata: Az 1872 XXXVI. t. cz. 100 §-sa értelmében eleve kitüzetik: Tanácsi előterjesztés: a) a vadászati jog hat évre való bérbeadását illetőleg a Duna jobb parti (volt budai) határra nézve b) a halászati joguak jövő évi május 1-től három évre leendő bérbeadatása tárgyában.

— A Kristóf-téren a járda és a kocsiut az első magy. asphalt-vállalat által elkészittetvén, annak megvizsgálására s az iránti jelentéstételre, vajjon átvehető-e, a főváros részéről egy bizottság küldetett ki.

— Az előrehaladott idő daczára a főváros tanácsa az V. kerület Nádor-utczának a Tüköry-gáttól az Arpád utczáig terjedő részének uj kövekkeli kijavitását a Pannonia gőzmalom és ker. elöljáróság kérelmére, — valamint a Deák-tértől a bécsi utcza felé s a fürdő utczáig elterülő utrész jó karba helyezését elrendelte.

— A fővárosi Jánoskórház ó-budai fiók korosztályában a betegek száma folyton szaporodván, a tanács itt 15 uj ágynak felszerelését engedélyezte. A szükséges fölszerelési tárgyak a Rókus kórházi raktári készletből lesznek a János-kórház alapterhére előlegezendők.

Törvényszéki csarnok.

— Geld für alles. Ny. V.-né Epstein Mórnál elzálogositotta 350 ftos bundáját és egy szőnyegét s kapott reájuk 110 frtot. A fizetési határidőn fekvő beteg levén, nővérét küldte egy ismerősnőjével Epsteinhoz, hogy prolongálja s a prolongácziót az eredeti zálogczédulára irja. Epstein az eredeti zálogczédulát széttépte s helyette egy másik 147 frtról szóló czédulát adott. Midőn a lejárat után az üzletet Ny. V.-né redezni akarta, látja, hogy a nővére által hozott czédula nem zálogról szól hanem eladásról viszvásárlási joggal. A mai tárgyaláson az itélet szerint vádlott felmentetik. A viszavásárlási jog melletti eladás, mondja a törvényszék indokolása, az osztr. törvények szerint tiltva van ugyan ingókra vonatkozólag, és csak ingatlanokra megengedve, de mivel az osztrák törvénynek csak az ingatlanokra vonatkozó s a telekkönyvi rendelettel kapcsolatos szakaszai birnak nálunk érvénynyel, az ingókra vonatkozó ily nemü szerződés nem mondható tiltottnak.

TÁVIRATOK.

Bécs decz. 7. (Képviselőház.) Miután még Magg és Pfeifer beszélt, befejeztetett a budget feletti általános vita, mire a két választott vezérszónok Teuschl és Dunajewsky tartotta beszédeit, ezek után Pretis pénzügyminiszter emelt szót és ezeket mondta:

Nem akarja a csalhatatlanságot igénybe venni, és talán követtettek el hibák, mint az a mult évi pénzügyi exposéban is emlitve volt, de a kiadások legnagyobb része szükséges és a viszonyok által indokolt volt; a vonal a kiadások megszoritását illetőleg ki van jelölve és ezt átlépni nem szabad, nem marad tehát más hátra, mint az állambevételeket emelni. Ki a rendezett államháztartás czélját tartja szem előtt, annak az adófelemelés eszközeitől sem szabad visszariadni. Pretis visszautasitja a tervnélküliség vádját, miután a kormány az állambevételek és kiadások egyensulyának helyreállitását mindig mint legfőbb kötelességet szem előtt tartotta; ha előreláthatlan események léptek közbe, melyek zavarólag hatottak, ezekért a kormánynak szemrehányást tenni nem lehet; de ha a kijelölt utra honfiui érzelemmel lépünk s igy haladunk tovább, akkor annak a kijelölt czélhoz kell, hogy vezessen; ha a külügyi viszonyok zavarólag hatnak, akkor ezért a kormánynak szemrehányát tenni nem kell. A miniszter megczáfolja az egyes szónokok által a kormány ellen emelt vádakat, és bebizonyitja, visszatérve azon mondására: „hogy jobban fog menni", hogy csakugyan jobban ment, azon értelemben, hogy a nemzetgazdasági viszonyokban élénkebb élet lépett fel. Skenével szemben, ki a kormánynak azon szemrehányást tette, hogy tömérdek concessiót ad, azt mondja Pretis, hogy 1873-dik évben egy bank lett alapitva, s hogy az alapitók között épen Skene fordul elő, mint alelnök. A miniszter ezután azon vádat czáfolja meg behatóan, hogy az arany járadékot nem adta el, hogy előlegüzletekbe bocsájtkozott, miáltal az állam-hitelt kárositotta, és utal arra, hogy a jelenlegi járadék-árfolyam most magasabb, mint volt akkor, mikor e kabinet a kormányra lépett, mi pedig bizonyitéka annak, hogy az osztrák hitel rendületlen maradt. A miniszter határozottan kikel az utolsó ülésben felhozott azon sértések ellen, hogy kamatreductió fog bekövetkezni s hangsulyozza, hogy Ausztria hitele jó, a miniszter természetesen nem állhat jót a netaláni kárért, melyet egy ily helyen tett nyilatkozatok maguk után vonhatnak.

A Magyarországgal való kiegyezésre nézve azt mondja Pretis, hogy be kellene várni az eredményt, mielőtt itéletet mondanak; épen a bankstatutum nem lett előterjesztve; a miniszterek mindenkor tudni fogják kötelességüket a a hivatalos titok megőrzését illetőleg és nem fogják azt ephemer tetszés vagy nem-tetszés nyilvánitásért megsérteni. (Élénk tetszés a ház minden oldalán.)

Skenének személyes ügybeni felszólalása után Lasser belügyminiszter emel szót. A miniszter azt kérdi, mi jogositotta fel Skenét azon nyilatkozatra, hogy a miniszterium magát az önfentartás ösztöne által engedi vezéreltetni; a miniszterium csak a kötelesség által engedi magát vezettetni. A királyi magyar miniszterek és két császári királyi miniszter azon helyzetben voltak, hogy a fejedelem jelenlétében, ki mindenütt, bárhol tartózkodjék is Ausztria császára és Magyarország királya, beható módon foglalkozhattak a kiegyezés egyes pontjaival, s különösen a bankkérdéssel, és egyrészt a tett kikötések és megkülönböztetésekre nézve differenczia constatálható, de másrészt okmányok által bebizonyitható, hogy roszhiszemüség egyik részen sem uralkodott, hanem hogy mindkét rész jóhiszemüleg járt el. (Elénk tetszés.) Az ülés 4 órakor ért véget. Legközelebbi ülés estve.

Bécs, decz. 7. (A képviselőház esti ülése). A vezér előadó czáfolja a budget elleni felhozottakat és azt mondja: A belhelyzet semmi esetre sem oly rosz, hogy némi tetterővel nem volna javitható; a román kereskedelmi szerződéssel a ház kétharmad többsége meg volt elégedve, a kormánynak ennek megkötéseért szemrehányást tenni nem lehet, ezenkivül majdnem valamennyi európai állam követte Ausztria példáját. Azon szemrehányás, hogy nagy eszmék nem vitettek keresztül, igazságtalan, miután a jelenlegi miniszterium alatt nagy tettek vitetnek véghez. Szóló behatóan megvilágitja azután — tetszés között — a miniszterium tevékenységét. A szavazásnál a ház valamennyi szóval 7 ellenében elhatározza, hogy a bizottság javaslatát a részletes vitánál tárgyalás alá veszi.

—

Belgrád, decz. 7. (B. C.) Szt.-Pétervárról igen nyugtalanitó jelentések érkeznek. Gorcsakoff a szerb kormánynak kereken megtagadott minden biztositást a területnagyobbitást illetőleg és utalva a rendkivüli nagy összegeket elnyelő mozgósitásra és az összpontositott orosz hadsereg fentartására a segélypénzek további küldését is megtagadta. Milán fejedelmet ezen válasz teljesen leverte.

Páris, decz. 7. Az értekezleten Audiffret azt hangsulyozza, hogy a Dufaure miniszterium tulajdonképi vereséget nem szenvedett, és Grevyvel a kabinet megmaradása mellett beszéltek. Dufaure azt mondta, hogy maradna, ha collegái beleegyeznek.

Róma, decz. 7. (Az „Egyetértés" távirata.) A legjobb forrásból hallatszik, hogy a kormány egy törvényjavaslatot készit, mely a czivillista reformjára vonatkozik és egyuttal azon czélból is folytat tárgyalásokat, hogy a czivillistát a rajta fekvő adósságtól megszabaditsa. A czivillista nagyobb mennyiségü ingatlant, ezek között a velenczei és casertai palotákat, talán a Florenczit is átengedné az államnak, és ez átvenné a passivákat. A czivillista csak 775,000 lirával emeltetnék, mely összeg tőkésitve, legkevésbé sem érné el azon 24 milliónyi összeget, melyet a czivillista az utolsó hat év alatt önként visszahagyott. Az államháztartás alig terheltetnék többel, mint 700,000 lirával.

Bukarest, decz. 7. A lakosság között, különösen a Duna melletti városokban nagy rémület uralkodik. Hirtelen török invasiótól tartanak. Sok család elmenekül.

(A „Románul" tegnap és ma megnyugtató czikkeket közöl, melyekben az invasiótól való félelmet alaptalannak mondja, miután „a Románia és Törökország közötti viszony a legjobb.")

Berlin, decz. 7. (Az „Egyetértés" távirata) A szövetség-tanács tegnapi határozata szerint a vámvisszatorlás a következő, a külföldön kiviteli jutalmat élvező czikkekre nézve fog korlátozva maradni: 1. A vas és aczél, kivéve a nyers vasat és régi törtvasat; 2. A nagy és durva vas- és aczélámuk; 3. Azon gépek, melyek tulnyomólag vasból és aczélból állanak; 4. A czukor. Továbbá elhatározta a szövetség-tanács véglegesen és jelentékenyebb vita nélkül, hogy a párisi világkiállitáson nem vesz részt. Egyetlen állam sem lépett fel a résztvevés mellett.

Prága, decz. 7. Ma a tanuló ifjuság nem tüntetett; az előbbi kihágásokért 6 festőakadémiai növendéket és 8 tanulót rendőrileg megfenyittetett; egy tanuló átadatott a fenyitő törvényszéknek.

Páris, decz. 7. (Az „Egyetértés" távirata.) A „National" szerint Mac Mahon teljesen belátja annak szükségét, hogy a minisztériumot a kamara többség törekvéseinek megfelelőleg kell alakitani. Duclerenek van még mindig a legtöbb kilátása arra, hogy miniszterelnök lesz.

Raguza, decz. 7. A demarkáczionalis biztosok jelentették kormányaiknak, hogy munkálataikat bevégezték. Montenegró megengedte, hogy Niksics vára 2 hónapra 3000 ember számára élelemmel ellátathassék.

Bécs, decz. 7. A „Pol. Corr." jelenti Skutariból (Albánia). Dervis pasa az elpártolt miriditákat erőszakkal fenyegeti, hogy azokat a Törökországgal való közös eljárásra kényszeritse; redszabályai azonban ellenkező hatást keltettek; a mirediták elhatározták végleg, hogy Montegróval tartanak.

Bécs, decz. 7. Hitelrészv. 136.70. Galicziai 199.50 Államvasut 262.—. Rente 60.10 — 1860-as 108.75 — 1864-es 130.25. —. Ezüst 115.50. — London 127.85. — Unio-bank —.—. Általános épitőbank —.—. Angol-osztrák 71.—. Lombard 78.50 — Tramway —.— —Hitelsorsjegy 162.50 Napoleond'or 10.21— — Arany 6.06 Frankfurt 62.10. — Porosz pénzutalvány 62 75. Török sorsjegy —.—. Angol épitőbank —.—.

Bécs, decz. 7. Magyar földteherm. kötvény 73.75 Salgó-Tarján 69.75. Magyar hitel 101.50 — Magyar záloglevél 84 75. Erdélyi 72.—. Magyar keleti vasut 28.— — Magyar sorsjegy 67.25. Magyar földhitel 28 —. Magyar vasuti kölcsön 96.50 Anglo-magyar 34.—. Franco-magyar bank —.—. Alföld 91.50 — Magyar észak-keleti vasut 80.— Kelet-vasuti elsőbbségi kötv. 55.25. — Tiszai vasut 162.— Municipalis bank —.—.

Éjjeli pósta.

Bosznia megszállása, mint az uj „Presse" értcsül, a diplomatiai eszmecserének ismét tárgyát képezi, de az osztrák-magyar csapatok csak akkor vonulnak be Boszniába, midőn már az oroszok tényleg megszállották Bulgáriát. Egy versio szerint szerb területek esetleges megszállása, Szerbia hadászati figyelése azonban minden esetre kilátásba helyeztetett.

„Nemzeti conferentia" nevezett alatt nagy értekezletet tartanak holnap Londonban a törökellenes pártiak, melyre Gladstone is megjelenni igérkezett. Ő az értekezlet végén fog fölszóllalni, összefoglalandja annak átalános czélját s kifejtendi a véleménye szerint követendő s szükség esetében még ki is erőszakolandó politikát. Ez értekezleten még a következők is megjelenni igérkeztek: Darwin Károly, lord Hervey János, dr. Pusey Oxfordból, Russell Rollo, Bishop Ábrahám és Ramsay J. H. Az értekezlet két szakaszban tartatik. Az első szakasz 12 órakor kezdődik a westminsteri herczeg elnöklete alatt. 3 órától 5-ig szünet. A második szakasz 4 órakor kezdődik Shaftersbury lord elnöklete alatt.

Három titkos jegyzék másolatát kapta Konstantinápolyból az „A. A. Z.", melyek 1870. év őszén a jól ismert Hilferding (Pétervárott) és Nemcsinoff (Egyptomban) közt váltatott. Két dolog tünik ki belőlök. Először az, hogy Szerbiát már akkor bujtogatták az oroszok háborura Törökország ellen, s hogy már akkor alávetette magát Oroszországnak, mert világosan mondja Hilferding sürgönye: „Az Omladina megszünt önálló testület lenni s egyesült ügynökeinkkel." Másodszor az, hogy a planszláv bizottságok minden áron actióba akarták vonni Egyptomot. A khedivét háborura ingerelni törekedtek a porta ellen, s a maguk részére is megnyerni akarták azon kilátással, hogy Syriát és Arábiát annectálhatja. Nemcsikoff az akkori miniszterelnöknél nyilván kegyes kihallgattatást nyert ajánlataival, mert deczember 7-ikén a következőket irhatta: „Ő magassága azt mondta nekem, hogy sohasem felejti el azon jószolgálatokat, melyeket neki a pétervári bizottság nyujt, s törekedni fog tényekkel bebizonyithatni, hogy Egyptom sorsa megmásithatlanul összefügg a török szlavokéval." Maga a Khedive azonban, kétségkivül angol befolyás által visszatartva, nem harapott a Pétervárról feléje tartott csalétekbe s iparkodott a szultánnali viszonyát kellemesebbé és barátságosabbá tenni. Azon tény, hogy csapatai az idén a szerbek ellen küzdöttek, bizonyossá tehette a pétervári izgatók előtt, hogy szeretetök fáradsága haszontalan volt. Jellemző marad azonban mindenesetre az orosz cselszövényre nézve a kisérlet, Egyptomot — mint Mehemed Ali napjaiban — Törökország ellen felingerelni, hogy ennek ereje megoszolván, a délszlávok felszabaditása megkönnyittessék.

A franczia kabinet alakitásával — mint az „Ag. Hav." jelenti — Duclere, az élethossziglan megválasztott republikánus szenator bizatott meg. Duclerc, készültsége szerint hirlapiró, s különösen a „National" szerkesztője volt. 1848-ban mint a párisi maire segédje, mint a constituante tagja, mint Garnier-Pagé pénzügyminiszter al államtitkárja s később mint maga is pénzügyminiszter, jelentékeny politikai szerepet játszott. 1871. évi február 8-ikán a Basses-Pyrenées departement által a nemzetgyülésbe beválasztatván, a republikánus balodalhoz tartozott s a Thiers-féle politika legbuzgóbb követője volt. 1875-ben, mint a republikánus balpárt elnöke, egy akkor sokat emlegetett politikai beszédet tartott. Rövid ideig a nemzetgyülés alelnöke is volt. Duclerc megbizása kabinet alakitására legbiztosabban kezeskedik, hogy valahára egy alkotmányképes és valódi republikanus kormánya lesz Francziaországnak. Duclerc kabinetjének támogatása végett a balpárt mindhárom árnyalata egyesült.

KÖZGAZDASÁG.

A budapesti iparos körben 1876. decz. 2-án az önálló magyar bank és vámügyben értekezlet tartatott az iránt, hogy a főváros lakossága a fentnevezett kérdések felett egy pártkülönbség nélküli népgyülésre hivassék egybe, mely alkalommal határozatba ment, hogy egy szélesebb körben beszéltessék meg az ügy, és e végre az iparos-kör választmánya megkéretett nagy termének e czélra átengedésére. Az iparos kör választmánya azonban e szivességet megtagadván, a kitüzött határidőben azaz szombaton estve fennevezett értekezlet meg nem tartathatik; miről az érdekeltek azon hozzáadással értesittetnek, hogy egy alkalmas helyiség megszerzéseig a szándékolt nagyobb értekezlet elnapoltatik.

Az osztr. nemzeti bank heti kimutatása decz. 6. Bankjegyforg. 293,102,040 frt (— 3,154. 770 frt.) Giró-betétek 3,431.350 frt 50[5] kr (+ 138,179 forint 84 kr.) Beváltandó bankutalványok és más esedékes passivák 2,238.398 forint 50 kr (+ 1,028.857 forint 17[5] kr.) Fedezet: Érczalap 136,597.393 forint 50 kr. (+ 2.830 frt. — kr.) Érczben fizetendő váltók 11,850.947 forint 5 kr (+ 161.491 forint 06 kr.) Államjegyek, melyek a bank tulajdonában vannak 4,707.284 forint — kr (— 95.951 forint — kr. Leszámitolás 132,124.495 frt 73 kr. (— 2,490.752 forint 20.[5] kr.) Kölcsönök 27,892.900 forint — kr. (— 93.403 frt — kr.) Földtehermentesitési kötvények beváltott szelvényei 149.190 frt 55 krajczár (+ 149.190 forint 55 kr.) Beváltott és börzeszerüleg vásárolt záloglevelek 51308.900 frt á 66²/₃% 3,539.266 forint 66 kr (— 19533 forint 33 kr.) Összesen 316,861 482 forint 48 krajczár. A banknak a hó végén készpénzben kiegyenlitendő követelése a jelzálogutalványozási bizományi üzletből 63.451 frt — kr, (+ 63.451 frt — kr.)

A gabonáshajók forgalma.

— Deczember 6. —

Megérkezett Budapestre: Lucsics Miksa „Anná"-ja, megrakva Becskereken Strasser és König számára 140 tonna buzával.

Átmenőben Győrbe: Tóth Ferencz „Reménység"-e, megrakva Becsén Meier Ferdinand számára 127 tonna buzával és 240 tonna zabbal. — Rabl József „Csillag"-a, megrakva Becsén saját számlájára 320 tonna buzával. — Amon Jakab „Gyulá"-ja megrakva Zomborban saját számlájára 300 tonna buzával és zabbal.

—

Árverések, csödügyek, (Kivonat a „Budapesti közlöny" decz. 7-iki számából) Kéthely (Marczali) jan. 8. Horvát Antal ingatlanai 7145 frt. 956 frt. 537 frt és 542 frt. — Budapest decz. 29. Hajtse Márton csömöri uti ingatlana 9401 frt. — Amacz (Szatmár) jan. 5. Endrédy Kálmán birtoka 9738 frt. — Hévizgyörk (Pest) decz. 27. Kovács Pál Mihály ingatlanai 1544 frt. 50 frt. 1350 frt. 50 frt és 25 frt. — Budapest jan. 4. Szigeti Pál kertész utczai ingatlana 20,190 frt. — Jászladány (Jászberény) decz. 30. Tóth János ingóságai 114 frt. — földbirtoka 3424 frt. és háza 585 frt. — Debreczen decz. 20 Kálmán István háza és földje 5150 frt. — Baja jan. 2. Petrovics Márk házai 5420 frt. és 4560 frt. — Rimaszombat decz. 29. Perecz Lajos birtoka 2000 frt. — Arad febr. 8. Vas Mária háza 40,000 frt. — Szentes decz. 28. Paksi István földjei és szőllője 4506 frt. — Török Szákos (Temesvár) január 9. Meilla Gruja ingatlanai 482 frt 642 frt. 95 frt, és 485 frt. — Ungvár deczember 29. „Salamon község" ingatlaná. 6152 frt.

Csödmegszüntetés: Plesz és Frankl budapesti bej. kereskedői czég ellen.

BUDAPESTI SZINLAPOK.

Pénteken, deczember 8 án, 1876.

NEMZETI SZINHÁZ.

A pajtáskodás.
Vigjáték 5 felv. Irta Scribe.

Személyek:

Miremont,	Ujházi
Césarine,	Sz.-Prielle C.
Agatha,	Molnárné
Varennes,	Körösmezei
Bernadet,	Feleki

Kezdete 7 órakor.

VÁR-SZINHÁZ.

A budai Mária-Erzsébet-egylet javára:

Mükedvelői hangverseny.

Kezdete 7 órakor.

NÉPSZINHÁZ.

Tündérlak Magyarországon.

Népszinmü 3 felv.

Személyek:

Vámházi,	Tihanyi
Lajos, fia	Eőry
Ferencz,	Karikás
Laura,	Rákosi F.
Etel,	Dancz N.
Gyuri,	Tamássy
Marcsa,	Soldosné
Esküdt	Kovács Ist.
Kisbiró	Pártényi

Kezdete 7 órakor.

Vizállás és időjárás.

Budapesten nov 7. 1.83 m. 0 fölött száraz
Pozsonyban nov. 7. 1.58 m. 0 fölött felhős
M.-Szigeten nov. 7. 1.71 m. 0 fölött felhős
Szatmáron nov. 7 3.12 m. 0 fölött felhős
Tokajban nov. 7. 5.30 m. 0 fölött felhős
Szolnokon nov. 7. 2.91 m. 0 fölött felhős
Szegeden nov. 7. 3.16 m. 0 fölött száraz
Aradon novem. 6. 0.50 m. 0 fölött felhős
N.-Becskerek. nov. 6. 0.45 m. 0 fölött esős
Bezdánnál novem. 4 2.62 m. 0 fölött száraz
Verbászon nov. 4. 1.76 m. 0 fölött száraz
Eszéken novem. 7. 2.13 m. 0 fölött ködös
Sziszeken nov. 5. 5 59 m. 0 fölött esős
Mitroviczon nov. 5. 4.40 m. 0 fölött felhős
Zimonyban nov. 5. 3.30 m. 0 fölött felhős.
Ó-Orsován nov. 5. 3.08 m. 0 fölött felhős
Barcson novem. 5. 0.99 m. 0 fölött hó

Felelős szerkesztő: **Csávolszky Lajos.**

A téli évadra
ROTHBERGER JAKAB

cs. k. udvari szállitó uri ruha-raktára Budapesten, Kristóf-tér 2. sz. I. emelet, ajánlja dusan felszerelt raktárát elegáns

URI RUHÁKBÓL,

ugymint:

Téli kabátok, vattirozva		18	forinttól feljebb.
Mencsikoffok	kettős jepskingből	20	
Városi bundák	„ „	45	
Utazó bundák	„ „	30	
Teljes öltözetek	„ „	20	
Téli nadrágok	„ „	6	

ugyszinte mindennemü inasi ruhák és fiu-ruhák, a legolcsóbb szabott árakon. 554 30—23

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnak Budapesten.

Köszönetemnek kifejezést nem adhatok másként, mint hogy a Mindenhatót kérem önt megjutalmazni azon jótéteményért, melyben minket részesitett. Ama

Köszvény-vásszonnak,

melyet nékünk küldött, egyszeri használata után édes anyám kezeivel, melyek már 14 hét óta köszvénytől bénitva voltak, ismét müködhetett. Ennek folytán kérem, e levél átvevése után ismét 3 darab ily köszvényvászont postai utánvét mellett küldeni, mely szivességért már előre is mély köszönetemet nyilvánitom. Tisztelettel

Löwy Simon,
Nagy-Ölvéden, Köbölkut mellett
292 6—1 Esztergommegyében.

Uj hentes üzleti-gyár.

A t. cz. közönséggel szerencsém van tisztelettel tudatni: miszerint Budapesten, VIII. ker. **Nagy-fuvaros-utczai** 14- sz. alatti házban **füstölt hus és kolbász-gyárt** állitottam, a **IV, ker. kecskeméti** utczában 5. sz. **és VI. ker. nagymező** utczában pedig fiók hentes üzletet nyitottam.

Gyártmányaimat különösen a **kolbászféléket** a t. cz. közönségnek biztosan ajánlhatom, miután Bécsből nagy erővel rendelkezem.

Sertéseket, valamint a **prágai sonkákat** egyenesen Csehországból hozatván, azon kellemes helyezetben vagyok, miszerint ez uton a. t. cz. közönségnek igen izletes árukkal szolgálhatok.

Vidéki megrendelések utánvétel mellett pontosan teljesitetnek.

Számos látogatás és megrendelésekért esedezik

Zadák Al.
562 20—19 Hentes és kólbász gyár, Budapesten.

Società artistica d'Italia.

Alólirottak ajánlják az Olaszországból hozott, márványból s alapastából Nápolyban, Rómában s Flórenczben készült műtárgyakat: igen disszes készülékeket **karácsoni, ujévi** és **nászünnepi ajándékokra**, továbbá **előtermek, lépcsőházak, szobák** s **termek** ékitésére s diszitésére szolgáló tárgyakat, izletes választékban, látogatójegyekhez való **tálczakat, gyertyatartókat, szappan-** és **ékszertálczákat** és **női-pipereczikkeket. Helyiség: Dorottya-utcza 5. sz.**

Minden megrendelés teljesittetik; az árak jutányosak; s azon hizelgő reményben élünk, hogy szives megbizásokkal szerencséltetni fogunk.

581 12—6 **Matteoli A. és Társa.**

Nem szinlelt végeladás!

Miután a rosz üzlet-menet végett

china-ezüstáru-gyárunkat

teljesen beszüntetjük, kényszeritve vagyunk pompás china ezüstgyártmányaink tömérdek készletét a leggyorsabban az előállitási áron sokkal alább elárusitani. Kisérletül szolgáljon következő kivonat a nagy árjegyzékből, mely utóbbi **kivánatra bérmentesen megküldetik.**

Mérséelt ára:

	azelőtt	most csupán		azelőtt	most csupán
6 db. kávéskanál	frt 3 50	1.50	1 db. cukortartó zárral	frt 14.—	8.—
6 „ evőkanál	„ 7.50	2.80			
6 „ asztali kés	„ 7.50	2.80	1 p. gyertyatartó	„ 8.—	3.—
6 „ asztali villa	„ 7.50	2.80	6 d. kés-nyugtató	„ 5.—	2.70
1 „ leves szedő	„ 5.—	2.30	6 „ csemege-villa	„ 6.—	2.50
1 „ tej-szedő	„ 3.50	1.50	6 „ csemege-kés	„ 6.—	2.50
1 „ vaj-szelence	„ 5.—	2.—	1 „ czukorfogó	„ 2.50	1.—

Legujabb kézelőgömb-garnitura, gépezettel á 1 frt, Parafa-dugok állat fejekkel á 40 kr.

Továbbá pompás findzsák, kávé- és thea ibrikek, tojás-készletek, fogpiszkáló-tartók, eczet- és olaj-készletek és más egyéb számos czikkek, stb. stb. szintoly meglepő olcsó árakon.

Különösen figyelemre méltó:

6 db. evőkanál, 6 db. villa } mind a 24 drb. együttvéve elegans
6 „ kávéskanál, 6 „ kés } tokban 24 frt, helyett csak 10 frt.

Ugyanaz **britannia-ezüstből,** mind a 24 darab elegans tokban **csak 7 frt.**

Vidéki megrendelések utánvét mellett pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek. Cim: 538 6 - 6

PREIS E., Bécs, Rothenthurmstrasse 16.

Megrendelések vidékre gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

BLAŽEK ADOLF,

ezelőtt **KASTNER JÁNOS**

acéláru kereskedés és müköszörülés.

BUDAPESTEN.

Föraktár IV. kerület, zöldfa-utcza 5. sz. — **Fióküzlet:** IV. kerület, kalap-utcza 9. sz. (Lipót-utcza szögletén).

Ajánlja kitünö amerikai és franczia üvegekre

kiköszörült borotvákat, borotva-szijjakat

jótállás mellett,
ugymint mindenféle

OLLÓKAT,

zseb-, konyha-, főző-, kenyér-, sonka-, könyvkötő-, tyúkszem- és mészáros-késeket, mészáros- és fabaltákat, érvágószerek, köpöly- és hajégetővasak, foghúzáshoz szükséges müszerek, izrael. vágókések, csiszolókövek, mindenféle kanalak, patent. dugaszhúzók, kertész-müszerek, kávé-őrlők, evő-eszközök és aczélnemüeket. Köszörüs kövek raktára 5"-tól
582 3—3 kezdve egész 20"-ig,

a legjutányosabb árakon.

Régi borotvák ujakra becseréltetnek, ugy szinte csiszolásra elfogadtatnak.

Tisztitópor- és kenedékraktár.

Legjobb minőségü amerikai szabó-ollók minden nagyságban.

Legjobb minőségü amerikai szabó-ollók minden nagyságban.

Nem tetszö áru kicseréltetik.

Minden e szakba vágó czikkek u m. rajzszerek és sebészi müszerek köszörülésre és simitásra elfogadtatnak.

Szőnyegek, teritők és függönyök

legnagyobb választékban különös olcsó árakon,

főleg a legujabb szőnyegeket szobák behuzására,

salon-, pamlag-, ágy-, zongora- és oltár-szönyegeket.

kokuszlábtörlők és angora-szörméket minden szinben és nagyságban,

ágy- és asztalteritőket, flanell takarókat,

legnagyobb készlet csipke-függönyök és Store-okban,

nagy választék nehéz szmyrnai szönyegek gyári áron alul

TOTTIS és KREN az északi csillaghoz,

Budapest V. Dorottya utca 2. sz. a.

Fiók-üzlet: Ujbécsi-utca 5. szám alatt.

T. c. vidéki vevőink kényelmére kivánatra nagyobb minta darabokat választás végett, szönyegek szükségleténél szobák behuzására, és szmyrnai szönyegekről rajzokat küldünk. 527 40—16

Megrendelések pontosan teljesittetnek, meg nem felelö áruk kicseréltetnek. Árjegyzéket bérmentve küldünk.

KIVONAT a karácsonyi ajándékok cikksorozatából.
(Minden kornak megfelelöleg.)

Szabott árak minden egyes tárgyon láthatók.

80 kr. Helicoptère, elmés szerkezetü, könnyű parisi repülőgép, mely a szobában madár módjára korülrepdes.
70 kr. északsarki tájkép, mely jegeczes folytán egy jegec-gömbben képződik.
Varázs iróeszközök, csupán vizzel feltöltendők, 60 krtól 4 frtig. — Varázs tolltartók 30 kr. — Kettős tolltartó zenével 75 kr.
frt 1.80 Baroscop, ujnemű légmérő hévmérővel.
19 frt. Podométer, **távmérő,** gyaloglóg részére.
Korcsolyákra különös figyelmet forditok: Halifax frt 7.50, acél korcsolyák kettős csavarral frt 5.50, 6—8 frtig. Acél sarokcsavarral frt 4 50, fatalppal és sarok-csavarral frt 3.85, acél fa-talppal frt 1.40, 2 20—3 forintig.

Megrendelésnél kérem a talp hosszát.
Berakó talpak meghülés ellen 45—85 kr.
Titkos levelezés 2 frt.
Olajfa iróeszközök 2 50—7 frtig.
Brienzi **fafaragvány** iparcikkek.
Ó-ezüst csapadék müzermékek, még a legkényesb izlest is kielégitők.
Keletindiai és japán különlegességek.
Zeneművel finom albumok, szivarszekrények, szükségleti táskák stb.

A házi kényelemhez:

Thea-asztalok 12.50—25 frtig. — **Thea-deszkák** 2 50—12 frtig.
Ágas gyertyatartók párja 4.80—30 forintig. — Gyertyatartók 1.40—8 frtig.
Thea-üstök 4.80—28 frtig. — Thea-szelencék 4.85—35 frtig, és más thea-asztalszükségletek.
Jó éji-lámpák 85 krtól 8 frtig.
Ismert és ujabb **társas-játékok.** Domino 1—8 frtig. Sakk-deszkák 1.15—8 frtig. Sakkalakok 1.40—8 frtig. Puff-, malom- és dam-játék frt 3.40, 4.20. Vár-játék frt 1.85, 2 90. Kalapács és harang 85 krtól 5 frtig. Lotto 70 kr., frt 1.80. Versenyjátékok 1 50—8 frtig. Utazás a világ körül 80 nap alatt, Roulette-játékok, Roulette tervvel.
Tombolajátékok 25 személyre 1 frt, nagy társaságoknak: száza 4 forintjával.
Jótékonysági tombolák ugy a nyereményeknél, mint sorsjegyeknél engedményben részesülnek.
Társaságok részére **nyeremény-összeállitásokat** eszközlök 4—25 frtig.
Sokféle gyakorlati **agát-márvány** tárgyak, asztalok öntöttvas lábakon.
Alakos **érc műöntvények.**
Teljes **uti** szükséglet-készletek 5—65 frtig.
Iróasztal-készletek 12—0 frtig. Ezek egyes darabjai minden áron.
Naptárak 20 krtól 12 f.tig.
Képkeretek 12 krtól 7 frtig, ugyszintén állványokon.
Vajtányérok födővel 1.80—5 frtig.
Kulcsszekrények 5—25 frtig.
Játékasztal kiegészitő darabjai: kártyák, preferance-tablák, játékpénzek, Wihst-bárcák, bárca-szekrénykék 1.40—14 frtig. Kártyaprések 1.20—8 frtig. Kártya-tokok 1—7 forintig.
Stilet- és télibotok 1.80—9 frtig.
Irómappák uj kiállitásnak 1.60—27 frtig.
Asztali **csengetyük** 90 krtól 7 frtig.
Felköltő órák 5.50—7 frtig.
Tolvajlás ellen biztos okmánytárak 5.25—22 frtig.
Acrom. **szinházi látcsövek** 4 25—25 frtig, három különféleképp alkalmazható lencsével nagy távolságokra 26 frt.
Virág-asztalok 5—80 frtig. **Ficus-állványok** 3—65 frtig.
Papirkosarak 3.50—20 frtig. **Virág-ampolnák** 2.50—10 frtig.
Látogató**jegy-tálcák** kehelylyel is, 5—50 forintig
Aquarium 8.50—40 frtig
Kandalló-eszközök, fakosarak 3.60—18 frtig, kőszéntartók 2 20—14 frtig.
Illat-**szórók** a lég tisztitásához, 40 krtól 2 frtig.
Kristály-tárgyak a Baccarat gyárból.
Állványkönyvek fényképgyüjteményekhez bársony, bőr és fában 12—65 frtig.
Uj **amerikai eszközök konyhák** és **ebédlő-szobák** részére.
Likőr-szekrények 19—45 frtig.
Lovagló-**nyergek** 15—45 frtig. Lovagveszszők 1 9 frtig, s más angol lovagló-eszközök.
Tábori kulacsok 1—8 frtig.
Tréfás **dohány-szelencék,** szivartartók, dohány-csoprok 2—15 frtig.
Szivar-állványok és **dohányzó-készletek** 1.70—48 frtig.

Keleti dohányzó-üvegek 2.80—8 frtig.
Szivarszelencék és szekrények 2 50—40 frtig.
Szivar-tárak, vállba függeszthetők forint 3 80—6.30.
Dörzs-tüzszerszámok, melyek gyufa nélkül tüzet adnak, 2 50—5 frtig.
Burnótszelencék, mindennemüek.
Biztonsági- és vadás-fegyverek, kiprobált **revolverek** 7—25 frtig. — Lefaucheux-fegyverek 27—85 frtig. Lancaster 35—100 frtig. Szoba-, vagy madár Flobert-fegyverek 18 27 frtig. Mozsár-céltáblák frt 8 50. Vadásztáskák 4—15 frtig. Mindennemű töltények.
Pincetokok frt 9 –13.50-ig.
Jégsarkantyúk, **kusz-vasak** (elesés ellen) 90 kr., frt 1.40.
Kancsók és **födeles-korsók,** eredeti formájuk 1.30—8 frtig, ugyszintén **sör pohártálcák** kőből és kristályból.
Dohányzó-asztalok teljesen berendezettek, 10–54 frtig. Pipa-állványok 5—54 frtig.
Gépezetes **kézelő-gomb-**garniturák 80 krtól 4 frtig, nál-tük 50 krtól 3 frtig.
Japán szivartáskák 45 kr.
Amerikai Eureka **szoba-légpisztolyok** frt 16.50.
Amerikai **pencil** vagy zseb-irón 1.20—3 frtig.
Teknőüc **chignon-**fesük 2.50—16 frtig.
Divatos **uszályhordók** 70 krtól 4 frtig.
Bokrétatartók 75 krtól 7 frtig.
Illatszer-szekrénykék 2.50—12 frt.
Fehérnemü-jegyzőkönyvek 70 krtól 4 forintig.
Kedvelt **zsebbeli-** és **keztyü-**tokok, egyenkint 2.50—17 frtig, mint garnitura 5—33 frtig.
Eszmény-kaskák a varró-asztal részére, csinos alak- és kiállitásban, 1.50—30 forintig.
Oldaltáskák a piperéhez bársony-, selyem- és bőrben 2.60—15 frtig.
Párisi **báli- és hangverseny-legyezők** 1.80—35 frtig.
Valódi illat- és **pipere-cikkek** különféle nemüek.
Női-táskák 1 50—11 frtig,
Varró-asztalra alkalmas cikkek: csinos **centiméter-**mértékek 40 krtól 2 forintig.
Nehéz **varrópárnák** 90 krtól 9 frtig.
Olló-tokok 3—4 ollóval 4.5—6 frtig.
Flóra-ékszer, virágokból bájosan készült melltük, fülbevalók, nyakékek, metálok, keresztek stb., bál- és hangversenyre alkalmasak.
Lady compagnons, teljes munkatokok legkülönfélébb alakban, 1—35 frtig.
Csinos **Mignon meglepetési cikkek,** gyöngéd figyelem kifejezéséül.
Szép uj **hosszuszörü karmantyúk** nők részére a jégsporthoz frt 3.50.
Karmantyútartók frt 1—2 50,
Szél elleni gyertyatartók 1 80—8 frtig.

Kedvderitő tréfás holmik,
melyeket csak Franciaország készit oly gyengéd tréfásan vagy pikánsul.

Bohókás szivarszipkák 50 krtól forint 1.40-ig.
Könnyen előadható, fölötte alkalmas **varázsmutatványok:** ugró kártya 50 kr., vexa-szelencze frt 1.50, Boit secréte 45 kr, fogoly mátkagyürü 30 kr., vexáló takarék-szelencze 65 kr., sziv-kulcs 80 kr.
Orr-befüző 55 kr. Phönix-szelence 50 kr.
Ajk-kenőcs egészséges ajkaknak frt 1 50, szövetségben a harmadik frt 1 40, csalhatlan **szerelem-hévmérő** 1 frt, vérmérsékletmérő 50 kr., magától futó egér 1 frt. Tessék szippantani frt 1.50, 1 75. fecskendő-szivarok 35 kr, bohókás tolltörlők 60 kr., frt 1.50, vexa-üvegek 25, 40, 80 kr., vasutállomás mint tüz-szerszám 60 kr.
Óndiók ólomöntéshez, jóslatot vagy értéktelen tárgyat tartalmazók, 20 kr.
Lenormand-féle **jósló-kártyák** 1 frt.
Bajuszt elővarázsló molnár vagy trombitás 40, 65 kr.
Egyes **erősebb** tréfás holmik csupán urak részére: rugós szekrények 30 krtól 2 frtig, rákok 75 kr., frt 1 60, a **gondolat kitalálásának** müvészete frt 1.55.
Majmok, sokféle alakuak 35, 60 kr., frt 1.20—4.50-ig.
Veszélytelen szoba-tüzijátékok: villámkalaszok tucatja 12 kr., pattogó papir csomagja 40 kr,, tüz-szivarpapir 20 kr, a legszebb: magnesium-sodrony méterje 85 kr.
Óseredeti tréfás **felfujható kigyók** 40, 90 kr.

Párisi **grattomanikus** kártyák, melyek levakartatván egy második tréfás képet mutatnak, 15 kr.
Czukorkatartó mint **divat-dáma uszálylyal** frt 1.50. Mozgó bogarak és teknöncök 45 kr. Madárka az ágon 50 kr. Czukorkatartó mint szivarcsomag 90 kr., frt 1.75. Tréfás gyümölcsök, főzelékek 60 kr., frt 1.20. stb.

Ajándékok gyermekek részére

Rajz-eszközök 1—7 forintig, Debuscop és Microscopok 90 kr —frt 6 50. Zsebbeli iró-eszközök 35 krtól 4 frtig.
Dr. Schreeber-féle teljes **szobai torna-készülékek** frt 14.50, ugyszintén egyes eszközök, torna-golyók minden nagyságban.
Szerszám-ládácskák dilettansok részére 1.40—15 forintig.
Lombfürész-készületek 2.30—12 frtig.
Spectograph, mulatságos rajz-játék, 1.50 –3 frtig.
Laterna-magika 1.60—15 frtig.
Büvész-készületek frt 2—8 75-ig.
Physikai játékok: távirat gyermekek részére, mely közönséges konyhasóoldattal működésbe hozható, 7 frt.
Tisztán hangolt rendkivüli **hangszerek:** Occarine frt 1.50, Papageno fuvolák fr. 1.80, Accordeon tremoloval 7 frt, Diabl-criant 30 kr., pásztorsip 40 kr., béka-cantate 10 kr., csufoló madárka 25 kr., **érc-cimbalom** iskolával frt 1.60, 2, 2.50, 3, 5, 20 frtig, púzonok, szájharmonikák 20 krtól 2 frtig, billentyüs trombiták 90 krtól frt 2.50-ig, sipládák 9—16 frtig.
Zseb-**késecskék és ollócskák,** s más müszerek 2 25—5 frtig.
Jó **festék-**ládácskák, berendezettek, 30 krtól 6 frtig.
Magnetikus játékok 40 krtól 5 frtig.
Gyermek-**órák** 10 krtól frt 1.40-ig. Óra, mely jár, 85 kr.
Dobok, puskák, kardok, 75 kr., 1.30–4 frtig.
Vasutak 40 krtól 3 frtig, óraművel 1 2—8 frtig.
Ostorok 20 krtól 1 frtig.
Acusticai szócső távolsagra 30 kr.
Óriási forgócsiga 50 kr.
Ij és céltábla frt 1.20.
Necessairek, **kötő-gömbök** 1.50—5 frtig.
Takarékpénztarak 50 krtól 5 frtig.
Bábuk nagy kiválasztásban, 50 krtól 7 frtig, ládában 12 frt.
Papát s mamát hivók 2 50—6 frtig.
Konyha-eszközök, kávé-keszletek, tüzhelyek, butorok. 50 krtól frt 4 50-ig.
Mulattatva oktató játékok **gyermek-kertek** részére, rendszer szerint összeválogatottak, ugyszintén egyes darabok, 50 krtól kezdve minden árban . frtig.
Sphinx: én eltalálom a gondolatokat, frt 1.50.
Caleidoscopok 35 krtól frt 2 50-ig.
Ravissante, **optikai forgó** sokféle alakokkal 3 frt.
Képes-könyvek, magyar szöveggel, 15 krtól 4 frtig.
Felállitó játékok: falvak, legelő csordák, állatseregletek és katonák, 20 krtól frt 3.50-ig.
Iskolatáskák 1.10—2 frtig.
Réz-minták 90 kr.
Ugró-zsinórok csörgőkkel 50 krtól 5 frtig.
Szappanbuborék-játék 60—80 kr.
Fecskendő-festészet frt 1.85—4.50-ig.

Csecsemők részére:

Ruganyjátékok: csörgők, állatok, bohóczok, pólyás gyermekek, 35 krtól 3 frtig.
Amerikai játékok: betürend-tuskó stb.

Fényes karácsonyfa-diszek:

Csillámló **uj karácsonyfa-gyertyatartók** tucatja 70 krtól 2 frtig.
Viaszgyertyák tucatja 20, 40, 50 kr.
Szines Hesperus-gyertyácskák, 30 darab 45 kr
Legujabb **sensatiós-gyertyák,** miáltal a karácsonyfa valamennyi gyertyái rögtön s egyszerre meggyuladnak.
Sensatiós-gyertyatartók, tündéries világitással, szagtalanok, tucatja — kr.
Csillámló arany-függelékek, megtölthetők, tucatja 90 kr., jégcsapok frt 1 20.
Tölthető lampionok, tucatja 75 kr., frt 1.20, 1.50.
Üveg-gyümölcsök, csinos aranyozásuak, tucatja 75, 90 kr., 1 frt.
Szöllők, tucatja frt 1 80.
Paradicsom-madár, mely ruganyon röpdős, 35 kr.
Sik-arany, levél-arany diók és almák részére, es magja 10 kr.
Lebegő angyalok aranyozott szárnyakkal és harsonákkal 75 kr., f.t 1, 1.50.
Nagy diók, szines aranyozásuak és zománc-szinüek, tucatja 60 kr., óriás csillagok 50, 60,75 kr.

593 4—1

Levélbeli megrendeléseket szabadjon mielőbb, és a mennyire lehetséges, a közelitő ár meghatározásával kérnem.

KERTÉSZ TÓDOR BUDAPESTEN, Dorottya-utca 2. szám.

LAMPEL R. könyvkiadóhivatalában kapható:

Mátyás diák

KÖNYVESHÁZA.

Közhasznu kézikönyv a magyar nép számára több képpel. Irta

VAHOT J.

Második kiadás, 6 füzet.
Ára 36 kr.

ANGYAL BANDI.

KÖLTŐI BESZÉLY

HAT ÉNEKBEN

irta

TÓTH ENDRE.

Füzve 88 oldal.
Ára azelőtt 20 kr. — Most **csak 10 kr.**

LAMPEL RÓBERT
könyvkereskedése és kiadóhivatalában
Budapest, IV. váczi utcza 12 sz. a.

következö német divat- és szépirodalmi lapokra lehet előfizetni.

A „**Bazár**“		negyedévre házhoz szállitva 1 frt 50 kr.	postán küldve 1 frt 80 kr.
A „**Frauenzeitung**“	kis kiadás	„ „ 1 „ 55 „	„ „ 1 „ 85 „
A „**Frauenzeitung**“	nagy	„ „ 2 „ 55 „	„ „ 2 „ 85 „
A „**Cornelia**“		„ „ 1 „ 20 „	„ „ 1 „ 50 „
A „**Viktoria**“		„ „ 1 „ 35 „	„ „ 1 „ 65 „
A „**Modenwelt**“		„ „ — „ 75 „	„ „ 1 „ 05 „
Az „**Über Land und Meer**“		egész évre 7 frt 80 kr.	
A „**Fliegende Blätter**“		egy kötet 4 frt 16 kr.	
A „**Buch für Alle**“		egész évre 4 frt 68 kr.	
A „**Heimath**“		„ „ 4 „ 80 „	
Az „**Illustrirte Welt**“		„ „ 4 „ 20 „	

Azontul minden franczia, angol és más nyelvekben megjelenö lapokra előfizetésekre elfogad és annak szétküldését pontosan és gyorsan eszközli.

Uzlet megnyitás!

Olcsóbb mint akárhol! Olcsóbb mint akárhol!

WERTHEIM MÁRK

Budapest, váczi körut a „Paris szálloda“ mellett, a kereskedelmi Akadémia házában, boltszám 9.

czipő-gyári raktárában

kaphatók nagyban és kicsinyben.

Nők számára.		**Urak számára.**	
Nemez comodczipök (Filz) jó meleg béléssel	1 frt 30 kr.	Comodczipök, **nemezből,** akármely szinben	1 frt 50 kr.
Legfinomabb **nemez** (Filz) comodczipők magas lehajtott szárral. sarok s magas kitünö szép máslival	2 frt 20 kr.	**Sagrinbör** topánok, lakkaplival vagy anélkül, jó erős dupla talppal	4 frt 80 kr.
Bör czugos topánok legfinomabb **zergebörböl** magas szárral s erös duplа talppal	4 frt — kr.	Legfinomabb **borjubör** topánok, (vixos) legerősebb 3-szoros talppal	5 frt — kr.
Legfinomabb **éborlasting** czugos topánok, magas szárral	3 frt 80 kr.	**Muszkalakk** topánok (vizben áthatlan) kitünő minőségben	5 frt 80 kr.
Bársony czugos topánok, legfinomabb kikészitésben jó s vastag dupla talppal	4 frt 50 kr.	**Valódi muszka bagaria** térdi-czizma, legbiztosabb, vizben áthatlan, egész vastag talppal	13 frt — kr.
		Fiuknak való **csizmák** legdusabb választékban	4—7 frt — kr.
		Leányok, fiuk és gyermekek számára mindenféle topánok	1 frt 50 kr. — 3 frt 20 kr.

Vidéki megrendelések az ár beküldése vagy utánvétel mellett **pontosan** és **gyorsan** eszközöltetnek.

Az áruk tartósságáér jótállás biztosittatik. 563 12—7

Bécs legolcsóbb bevásárlási kutforrása eddig s ezután is a

FRIEDMANN BAZÁR
26 Bécs, Praterstrasse **26**

A téli idényre!

A legjelesb tanároktól elismerést nyert **védszer meghütés ellen. — Hurkolt mellényke urak**nak selyemből 2 frt 2 f t, 50, 3 frt. **Hurkolt mellényke hölgyeknek** selyemből 2 frt 50. **Hurkolt nadrág** uraknak selyemből 2 frt. 50.

Nagy választék mindenféle **szövött és téli árukban: mellények, nadrágok, keztyük, kendők, gomboló harisnyák, haskötök, főkötők, kurta keztyük, harisnyák, kapczák, nemez-czipök, nemezbetétek, sálok, vadászharisnyák, gyermekszoknyák és ruhák, kézkarmantyú, téli ingek** stb., mindez a legjobb minőségben és oly olcsó áron, hogy e minőségben s ezen árak mellett a monarchia egy üzlete sem képes megtartani.

Minden rendszerbeli korcsolyák 1, 2, 3, 4, 5, 6 frt.

Karácsoni és újévi ajándékok,
nagyok és kicsinyek, öregek s ifjak számára.

Hogy a vásárlóknak a kiválogatás némileg megkönnyittessék, vannak játékszerekből összeállitott csoportok, és pedig:

I. csoport 2—4 éves leánykáknak, tartalmaz 10 darabot 2 frt, jobb minőségben 3 frt.
II. „ 4—6 „ „ „ 12 „ 4 „ „ „ 5 „
III. „ 6—8 „ „ „ 12 „ 6 „ „ „ 8 „
IV. „ 2—4 „ fiuknak „ 10 „ 2 „ „ „ 3 „
V. „ 4—6 „ „ „ 12 „ 4 „ „ „ 5 „
VI. „ 6—8 „ „ „ 12 „ 6 „ „ „ 8 „

Mindegyik csopórthoz vannak bizonyos számban karácsonfadiszitmények és karácsoni gyertyácskák adva.

Ugynevezett schwarczwaldi, svájczi és bécsi órák gyári raktára.

Mindegyik óráért, valamint az órásnál, jótállás biztosittatik.

1 igen csinos óra diszes érc czimlappal s zománczozott számlappal . . . — frt 90 kr.
1 ugyanoly óra zománczozott porczellán számlappal. . . . 1 „ 30 „
1 „ „ ütömüvel . . . 3 „ — „
Mindegyike, keltőmüvel egybekötve 20 krral több.
1 nagy óra, igen diszesen kiállitva, porczellán lappal . . . 2 frt 50 kr. — 3 frtig.
1 ugyanoly, finom diszitéssel, ütömüvel . . . 3 frt 90 kr — 4 frt 50 krig.
1 óra legfinomabban festett előrészszel s valódi aranyozott rámával, vagy pedig finom svájczi képfaragó munkával, mind e három ütömüvel, darabja . . . 3, 4, 5 frt.
1 drb. legjobban szervezett angol uti óra, bizton keltő müvel, tokkal együtt . . . 5 frt.
Jól rendezett svájczi zsebórák, két évi jótállással, igen csinosak, egy finom ujaranyláncczal. . . . 4 frt.

A különlegességek rövid kivonata s ezek egyetlen raktára egész Osztrák-Magyarországban.

Uraknak s hölgyeknek nélkülözhetlen **átalános piperekatulya,** tartalmaz minden k gondolhatót otthonra s az utra. Uraknak 3 fr. 80 kr., hölgyeknek 4 frt. 80.	**Átalános éji lámpa,** egyszersmind tea főző is, darabja 1 frt 50 kr.	**Lefaucheux-revolverek, javitott szervezetüek,** 1 drb 7m. 6 frt, — 1 drb 9m. 7 frt, — 1 drb 12m. 9 frt.
	Dugaszoló müszer 50 kr. — 1 frt 20 kr.	**Töltések** 100 drb 2, 3, 4 frt.
Bronz iroszer 10 darab, pompás kiállitásban, az egész készlet 3 frt. Ugyanaz legfinom. bronzban, aranyozva, ezüstözve, alanyozva, pompás kiállitás, egész készlet 10 darab 5 frt.	**Dugaszhuzó müszer** 1 frt. **Tojásvizsgáló** 60 kr. **Czitromzuzó** 50 kr. **Füszerdoboz** 1 frt. 20 kr. **Egérfogó gépezet** 80 kr.	**Vizmentes ágybetétek,** 60, 90 kr, 1 frt 20 kr, 1 frt 40 kr, 1 frt 75 kr, 2 frt 20 kr. **Ablakredők,** előrajzzal, darabonkint 1 frt 50 kr.
Evöszer-kosár 1 frt 20 kr. **Pohártartó** 90 kr. **Ajók-kés** 50 kr. **Uti óra keltövel** 5 frt. **Cs. k. szabad. szopóüveg** 40, 80 krajczár. **Cs. k. szabad. tej-huzó** 60, 70 kr. **Valódi angol önklistély** 3 frt. **Valódi angol görcsharisnya** 2 frt 50 — 3 frt. **Valódi angol ülveháló vánkos** 3 frt 50. 4, 5 frt.	**5 krért égetö szer** elegendő egy egész napi vasallásra. Egy ily **mozgony-vasalló** hozzá illő rostélylyal drbonkint 3 frt 50 kr. **Egyedüli segély tüdöbetegeknek;** lélekzö szer, minden időjárásban egyenlő, tiszta, üditő légot szerez, drbja 1 frt 50 kr, 2 frt, 2 frt 50 kr, ezüsttel. **Minden háztartásba való! Egy röpmérleg,** 10 frt hordерővel. 1 frt 80 kr.	**1000 drb. esököpeny,** 42 hüvely hosszu 6 frt, minden 2 hüvely további hosszuság **1 frttal drágább; hozzávaló kámzsa 1 frt.** **Husvágó szer;** mely a hust legrövidebb időben apróra vágja, drbja 5 frt. Alma- és burgonyahámozó, melylyel 1 percz alatt 30 burgonyát vagy almát tisztán meg lehet hámozni s tisztitani, 1 drb 3 frt. **Az idöjós,** mely minden időváltozást 24 órával előbb mutat meg. drbja 1 frt. 20 kr.

Fióküzlet: **Bécsben:** Kohlmarkt 8. sz.
„ **Trieszthen:** piazza grande.
„ **Lembergben:** Körút (Ring) 32. sz.

A nagy képes árjegyzék kivánatra mindenkinek ingyen s bérmentesen küldetik. — **Meg nem felelő tárgyak szivesen becseréltetnek.** — **Szétküldetés utánvétel.**

Tisztelettel 557 12—3

Friedmann Bazar
Bécsben II, Praterstrasse 26. sz.

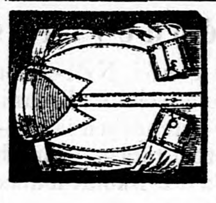

Kétszer kitüntetve.

ARNEGGER K.
Bécsben, (VII. Neustiftgasse 38.)

ajánlja gazdagon felszerelt raktárát uri- női- és gyermek-fehérnemükből, kötő- és gyapju-árukból, bámulatos olcsó árakon. Szintugy wattirozott (gyapottal bélelt) nőiszoknyákat 2 frt. 90, 3.90 és 4 frtért. Megrendelések csak utánvét mellett pontosan eszközöltetnek és árjegyzékek kivánatra ingyen küldetnek. 564 10—8

LATZKOVITS A.
Budapesten,
váczi-utcza 18. sz., a „Nemzeti szállodában“.

ajánlja újan nyitott

uri divat-

és

női pipere-áru-raktárának

karácsoni s újévi ajándékúl

igen alkalmas czikkeit, különösen:

a legujabb divatu hölgy- és uri nyakkötöket,

dús választékban 40 krtól feljebb,

gallérkákat, kézelőket, selyem- és gyapot-kendőcskéket (cachenez), szinházi fejkendőket és capichonokat, mindenféle kapczákat, szárharisnyákat, egésségi mellénykéket s nadrágokat, zsebkendőket, bőr- és posztó-keztyűket, illatszereket, keztyű-ládikókat, uti szertartókat, szintúgy **mindenféle uri fehérnemüt** nagy választékban, saját készitményben, 591 3—2

feltünö olcsó árakon.

Dr. Handler Mór
orvos-, sebésztudor, szülész és szemész,

gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker **biztositása** mellett mindennemü

TITKOS
BETEGSÉGEKET

1) az **önfertözésnek** minden következményeit, ugymint

magömléseket,

az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolyást, különösen a

tehetetlenséget
(elgyengült férfierőt);

2) **hugycsöfolyásokat** (még oly idülteket is), **a nemzörészek bujakóros fekélyeit** és **másodrendü bujakórt** minden alakjaiban és elcsufitásaiban;

3) **hugycsöszüküléseket:**

4) friss és idült nyákfolyásokat **nöknél,** az ugynevezett **fehérfolyást,** és az onnan eredő

MAGTALANSÁGOT;

5) **börkiütéseket;**

6) **a hugyhólyag betegségeit** és mindennemü **vizelési nehézségeket.**

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és estve 7 órától 8-ig.

Lakik: Pesten, belváros, kigyó-utcza 2-ik szám a. kigyó- és városház-utcza sarkán. (Rottenbiller-féle házban) I. emelet, bemenet a lépcsőn.

555 **Dijjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.**

Budapest, 1876. Nyomatott Vodianer F.-nél.